

Kuidas Suklesest jagu saada?

Ülevaade Haapsalu linnapea kandidaatide debatist Altmõisas. Lk 4

Kalle Muuli:

ID-kaardi turvaauk ja Eesti maine. Lk 2

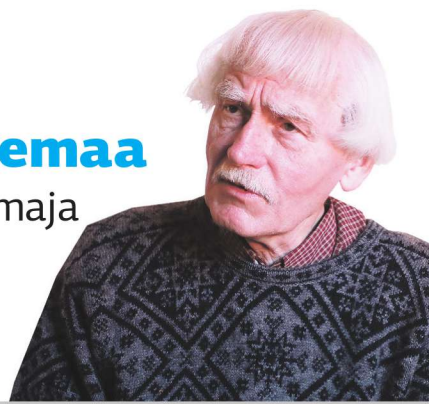
Lääne Elu

Loe värsked uudised www.le.ee

LAUPÄEV, 9. SEPTEMBER 2017 | NR 104 (4049) | 1 EURO

Jüri Kuuskemaa

viis vana maja õueprügi näitusele. Lk 6–7

● LAGUNEV LÄÄNEMAA

Vallajuhid loovutasid transpordi korraldamise Harjumaale

Läänemaa omavalitsusliit otsustas anda maakonna bussi- ja parvlaevaliikluse korraldamine uuest aastast üle Harjumaa ühistranspordikeskusele, loobudes sellega ka riigi toetusest.

TARMO ÕUEMAA
ANDRUS KARNAU
info@le.ee

See tähendab, et vormsilased peavad hakkama parvlaevade sõidugraafikut edaspidi kooskõlastama Tallinnas. Niisamuti tuleb edaspidi ka busside sõiduplaan või marsruut kinnitada pealinnas Harju ühistranspordikeskuses (ÜTK).

„Elu on viinud meid Harju keskuse alla,” ütles Haapsalu linnapea Urmas Sukles. „Oma-avalitsusliit ja linnavalitsus otsustasid möödunud nädalal, et me ei hakka oma väikest ühistranspordikeskust tegema.”

Vallajuhid venitasid

Praegu korraldab maakonna ühistransporti Lääne maavalitsus. Pärast maavalitsuste kaotamist on valitsus otsustanud selle valdkonna üle anda omavalitsustele. Omavalitsused võivad ühistransporti korraldada näiteks oma ÜTK luues või siis mõne suurema praeguse keskusega kokku leppides.

Lääne maavalitsuse arendusosakonna juhataja Merle Mäesalu on Harjumaa variandi suhtes kriitiline. „Oleme ausad, Hiiumaa ja Saaremaa teevad ise keskuse, Viljandi on andnud valitsusele dokumendid, Tartu on oma keskust loomas, Valga teeb ise, Võru ja Põlva teevad kahe peale. Mina leian, et meil oleks oma ühistranspordi korraldamine mõistlik hoida enda käes,” ütles ta.

Mäesalu sõnul ei ole Läänemaa omavalitsused aga teinud siiani ühtegi otsust. „Juba mais rääkisime sellest. Suvel saatsime täiendavaid kirju. Saatsime omavalitsustele isegi Läänemaa ühistranspordikeskuse loomise eelnõu. Oleme käinud omavalitsusliidus rääkimas ja lahendusi soov

Vormsi parvlaeva Ormsö sõiduplaani ja hindu tuleb tulevast aastast hakata kooskõlastama Tallinnas.

ARVO TARMULA

vitamas. Nüüd on september ja ikka on vaikus,” ütles ta.

Sobivale variandile peavad heakskiidu andma Läänemaa omavalitsuste volikogud. „Lääne-Nigula ja Vormsi otsused on linnavolikogu otsuse taga. Selge see, et nemad teevad samamoodi nagu Haapsalu linn,” ütles Mäesalu.

Mäesalu sõnul ei oleks ka praegu läänlastel veel hilja otsustada oma keskuse poolt. „15. novembrini saab esitada riigile taotlusi kuni 10 000 euro suu

ruse toetuse saamiseks, millega keskust rajada. Kui oleks väga suur tahtmine, siis jõuaks,” ütles Mäesalu.

Valitsus andis mõista

Sukles leiab, et oma keskusel ei ole mõtet, sest selle töömaht oleks liiga väike. „Merle Mäesalu ajab selle asjaga Haapsalu poliitikat,” ütles Sukles. „Meil on vaevu üle miljoni liinikilomeetri. Selle teeninduse korraldamine ei ole isegi täiskohaga inimese töökoormus, seda enam, et

maavalitsus viib praegu ellu liiniveohanget, mis otsustab järgmiseks kaheksaks aastaks maakonna ühistranspordi.”

Suklese sõnul soosib riik suuri ühistranspordikeskusi ja neil, kes soovivad oma väikest keskusi, ei ole nende loomine just libedalt läinud. Oma keskuse üllapidamine jääks ka osalt Läänemaa omavalitsuste õule.

„Kuulasime eelmisel omavalitsusliidu kokkusaamisel Harjumaa ÜTK juhti ja konsulteerisime Pärnumaa keskuse juhi

ga. Otsustasime ühel häälel valida Harjumaa ÜTK,” ütles Sukles. Lääne maavanem Neeme Suur ütles, et peab vallajuhtide otsust mõistlikuks. „Suuremas keskuses on lihtsam teenust korraldada – pädevust ja vajadusel kas või asendusjõudu on rohkem,” ütles ta.

„Läänemaal on hajaasustus ja veame siin üksikuid inimesi, mitte hulki. Seega on meie ühistranspordis vaja väga individuaalseid lahendusi. Alguses kartsin, et Harjumaa ei ole sellise lähenemisega kokku puutu-

Valitsuse toetus läheb kaduma

Valitsus toetab uute ühistranspordikeskuste (ÜTK) loomist 10 000 euroga, kinnitas majandusministeeriumi teedeosakonna juhataja Ain Tatter.

Tatter märkis, et praegu on loomisel Viljandi, Valga, Võru ja Põlva (koos luuakse eeldatavalt Kagu keskus), Tartu ja Ida-Virumaa ÜTK. Rapla- ja Lääne-Virumaa. Varem on loodud Pärnu, Jõgeva ja Järva ÜTK.

Tuleval aastal toetab valitsus ÜTKde tegevust kuni 2,3 senti liinikilomeetri kohta. Kui Läänemaal on 1,2 miljonit liinikilomeetrit, tähendab see aastas 27 600 eurot. Sellele lisandub toetus Vormsi parvlaevaliini korraldamise eest.

Andrus Karnau

nud, aga nende keskuse juht kinnitas, et ka neil on selliseid hõredalt asustatud kante, näiteks Lääne-Harjumaa. Nad saavat hakka-

kama,” ütles Suur. Lääne-Nigula vallavanem Mikk Lõhmus kinnitas, et on vastu Läänemaa ühistranspordikeskuse loomisele. „Valitsus on andnud mõista, et väikestel maakondadel tuleb liituda suuremate ühistranspordikeskustega,” loetles Lõhmus. „ÜTK kuld peavad minema pooleks riigi ja omavalitsustega. Suur risk on, et kuld lähevad suureks.”

Lõhmus märkis, et Nõva ja Risti kandi bussiliinid on seotud Harjumaa, mistõttu oleks mõistlik teha koostööd. „Läänemaa ÜTK ei anna täiskoorumust ühele inimesele. ÜTK töötaja peab olema üliinimene, sest peab tundma seadusi ja transpordi valdkonda.”

Bad Boys Blue Africas – kas ehtne või mitte

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Täna õhtuks ööklubis Africa välja kuulutatud Bad Boys Blue etteaste kohta on esitatud kahtlusi, et tegemist pole ehtsa ansambliga, produktsioonifirma MJ Production kinnitab, et mingit pettust ei ole.

Lääne Elu toimetuse poole pöördusid haapsallased (toimetusele nimesid teada), kes teatasid, et neil tekkis kahtlus, kas nostalgapäevade ajal astub Africa ööklubis

bis üles ikka päris 1980.–1990. aastail diskopublikut hullutanud Bad Boys Blue. „Saatsime järelepäringu Bad Boys Blue ametlikule juhtkonnale (<http://badboysblue.eu>), kes omalt poolt kinnitas, et tegemist ei ole ametliku live-etteastega,” teatasid kahtlejad ajalehele.

Bad Boys Blue juhtkonna vastuskirjas seisis muuhulgas: „Kahjuks peame ütleva, et tegemist pole ansambli ainsa elusoleva originaalliikme John McInerneyga, vaid Herb McCoyga. Nii et tegemist ei ole mitte Bad Boys

Blue sõuga, vaid teatavat sorti karaoke etteastega, milliseid võib leida Google'ist või Youtube'ist.”

Africa ööklubi omanik Rainis Lõuke ütles, et tema pole mitte korraldaja, vaid samasugune tarbija nagu iga teine, kes produktsioonifirma pakutud esineja sisse ostab.

Lõuke lisas, et pettusega tegemist ei ole – kõikjal on reklaamid Bad Boys Blue nime kõrval ka Herb McCoy nimi, nii et kelles esineja kahtlusi tekitab, saab ise artisti tausta kontrolli-

da. Et kõik on õige, kinnitab ka Herb McCoy esinemisi Eestis korraldava produktsioonifirma MJ Production omanik Jüri Mets.

Segaduse juured ulatuvad aastasse 2005, mil kahe Bad Boys Blue asutajaliikme John McInerney ja Andrew Thomase teed lahku läksid. Mõlemad mehed löid oma Bad Boys Blue, kuhu Thomas kutsus solistik Herb McCoy. Kolmanda liikmena osales Thomase bändis 1990. aastate lõpus ja 2000ndate alguses Bad Boys Blues kaasa löönud Kevin McCoy.

Kooslus astus üles nime all The Real Bad Boys Blue ja tegutses 2008. aastani.

Andrew Thomas on siitilmast lahkunud nagu ka teine ansambli asutajaliige Trevor Taylor. Algkoosseisust ainsana elus olev John MacInerney läks 2005. aastal aga oma teed, esinedes vahelduva eduga nii üksikui kui ka Carlos Ferreira ja Kenny Lewisega. Lõpuks võttis ta kampa oma abikaasa ja viimase kaksikõe ning seda seltskonda võis Eestiski kuulda eelmisel aastal.

Jüri Metsa sõnul ei kuulu Bad Boys Blue õigused ei John MacInerney ega ka Herb McCoy, vaid Vene kontserdiagentuurile. „Herbil on õigus seda kasutada,” ütles Mets.

Ta lisas retoorilise küsimuse, kas solisti väljavahetamisega muutub ka ansambel. Herb McCoy esitab Bad Boys Blue hitte lähipäevil mitmel pool Eestis. Saaremaal oli esinemine juba ära. Eile astus McCoy üles Raplas, ees on kontserdid Valgas, Pärnus ja Tallinnas.

● JUHTKIRI

Läänemaa vajab ühistranspordikeskust

Läänemaa omavalitsusjuhtide Urmas Suklese ja Mikk Lõhmuse otsus, et maakonnana ühistranspordikeskust ei ole vaja asutada, nõrgestab maakonda ning vähendab elanike võimalusi saada kvaliteetset bussi- ja parvlaevaliiklust. Haldusreformi mõte seisneb selles, et omavalitsusjuhid saavad juurde õigusi ja võimu. Uued ja suuremad omavalitsused panevad nende juhtidele ka kohustusi, mis ületavad koduküla piire. Maavalitsuste kadumise järel langeb vastutus maakonnas arendamise eest omavalitsusjuhtidele. Mitte 400 elanikuga Vormsi vallavanemalt ei küsi me, mida on tehtud Läänemaa kui terviku arendamise eest, vaid just suuremate omavalitsuste vanemailt.

Haapsalu linnapea Urmas Sukles on senise tegevusega näidanud huvi paraku vaid oma isiklike äride arendamise vastu. Kõik, mis puudutab turismiäri, on tema suure tähelepanu all, sest see tuleb kasuks tema isiklikus omanduses olevale spaale. Kõik muu aga võib minna nii, nagu juhtub.

Samasugust suhtumist näitab üles maakonna suuruselt teise omavalitsuse juht Mikk Lõhmus. Ka teda näib huvitavat ainult oma külas toimuv. Kõik, mis jääb sellest kaugemale, on juba liiga keeruline. Nii Sukles kui ka Lõhmus olid vastu tervet maakonda ühendava omavalitsuse loomisele. Lõpptulemusena viis selline omakasu tagaajamine maakonna lagunemiseni. Nüüd on nii Sukles kui ka Lõhmus vastu ühistranspordikeskuse loomisele.

Ühistranspordikeskuse loomise vastu olek tähendab, et Läänemaa jääb ilma vähemalt ühest tööko-
hast, aga mis veelgi tähtsam, jääb ilma otsustusõi-
gusest. Lõhmuse ja Suklese väited, et ühistranspor-
dikeskuse pidamine on ülemäära kulukas, ei ole tõ-
siseltvõetavad. Öelgem otse: see on hämamine. Va-
litsus annab ühistranspordikeskuse ülalpidamiseks
raha, küsimus on vaid tahtmises ja soovis vastuta-
da. Viimast meie omavalitsusjuhtidel kahjuks pole.

● TEISED LEHED

Liina Kersna: Repsi ettepanekust võib välja lugeda, et kutsekoolid on nõrkadele

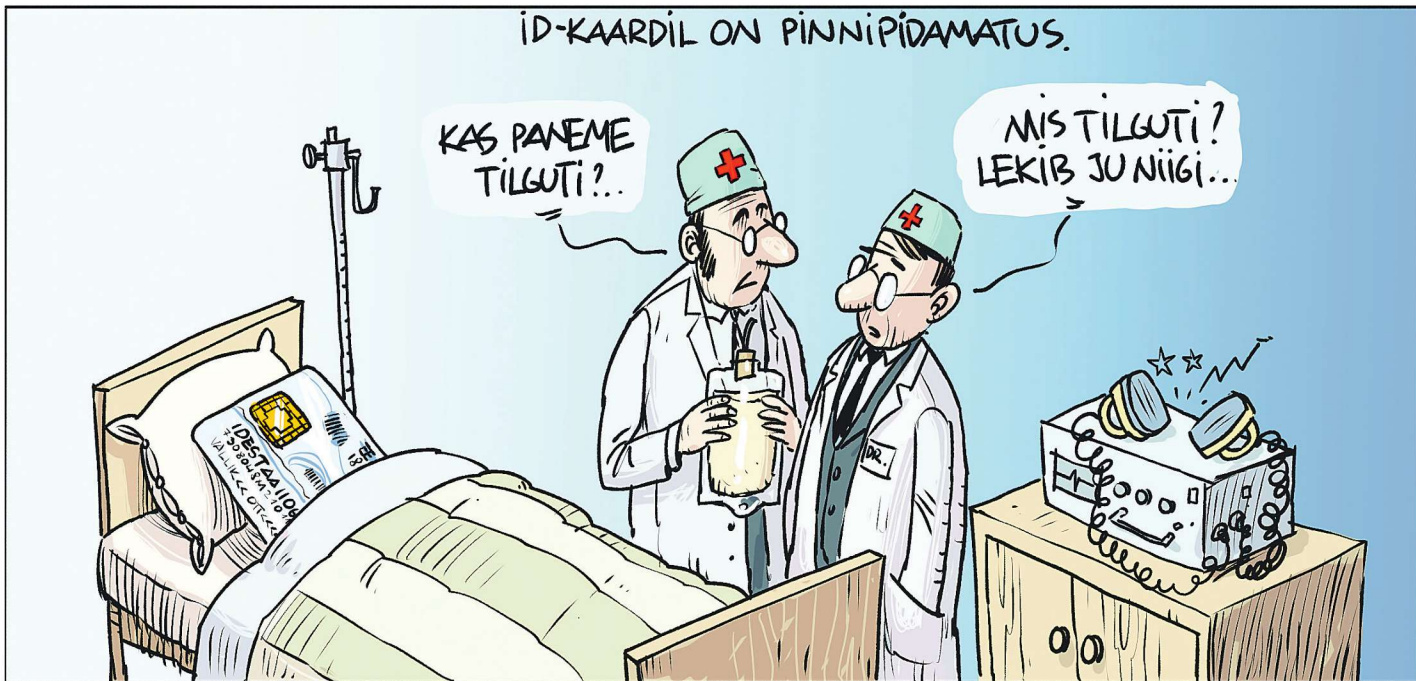
DELFI. Riigikogu liige Liina Kersna kritiseerib haridusminister Mailis Repsi ettepanekut kehtestada gümnaasiumisse pääsemisel lävend – gümnaasiumisse pääsesid vaid need, kelle põhikooli lõputunnistuse keskmine hinne on vähemalt 3,75. Kõik, kes lävendit ei ületa, saadetakse kutsekooli. Kersna hinnangul on ministri ettepanekul kaks olulist nõrkust – ta innustab noori õppima hinnete nimel ning alavääristab kutseharidust. Meie haridussüsteem võiks aga liikuda laste sisemist motivatsiooni toetavaks. Tegelikult tundub, et koolid ise on võtnud just vastupidise suuna – numbrilistel hinnetel ei ole enam nii suurt kaalu kui varem. Olgem ausad, numbriline keskmine hinne ei näita tegelikult adekvaatselt ei lapse teadmisi, motivatsiooni ega võimeid.

Teiseks, palju on tehtud tööd selle nimel, et kutsekoolid ei tunduks karistusasutustena, kuhu lähevad nn nõrgemad. Tegelikult saab praegustes ametikoolides hea hariduse ning tulevikus ka korraliku palgaga töökoha. Ministri ettepanekust võib välja lugeda, et kutsekoolid on siiski nõrkadele, ja see ei ole õige sõnum.

● LAUSELAEN

**„Parim võidab vabal valikul reisi
ükskõik kuhu omal kulul.”**

Nostalgiapäevade korraldaja **Roman Sultangirejev** kõige ajastutruuma riietuse väljaselgitamise kohta. LE, 7. september 2017

Turvaauk taskus ja maine mokas

Juba 15 aastat on meil taskus ID-kaart, aga lõppeval nädalal saime selle kohta ilmselt rohkem teada kui kõigi eelmiste aastate jooksul kokku.

Mie kaaslaskes on nüüd Gemalto kiip, salajane võti ja teoreetiline turvarisk. Enam-vähem samuti, kõrgete riigituhtide suu ja suurte lehepealkirjade kaudu sai rahvas aastaid tagasi ühel septembrihommikul teada, mis asi on visiir. Toona tabas meid kohutav õnnetus, Läänemerele hukkus sadu inimesi. Aga nüüd?

Rühm teadlasi avastas, et ID-kaardi kiip, mida toodab rahvusvaheline IT-firma Gemalto, pole nii turvaline, kui tootja väidab. Kui kurikaal kulutab palju aega ja palju raha, siis võib ta mõningate asjaolude kokkulangemise korral selle lahti muukida veidi väiksemate jõupingutustega, kui varem arvati. Seni pole keegi sellega hakkama saanud, aga teadlaste arvates on võimalus, et keegi siiski saab sellega hakkama.

Samasugust Gemalto kiipi kasutatakse paljudes riikides kokku umbes miljardil kaardil. Meie tuhandendi kui ehk vähem kui miljoni ID-kaardi õnnetus on, et pangakaardist erinevalt on see tähtis riiklik dokument. Kui muukida lahti panga- või haigekassakaart, saab kuritarvitada ainult võrast raha või delikaatseid terviseandmeid, aga ID-kaardi salajase info teadasaamine võimaldab kurjategijal teha teise inimese nime all kõike, mida ID-kaardiga teha saab: allkirjastada dokumente, hääletada valimistel jm.

Iseenesest pole kiibi turvariski avastamises midagi imelikku. Uus tehnoloogia tõrgub sagedasti just sel lihtsalt põhjusel, et ta on uus. Ka

KALLE MUULI
kolumnist

maailma esimesed autod läksid tihti rikki, Belli-aegne telefoniühendus katkes pidevalt ja esimesed õhusõidud nõudsid lausa inimohvreid. Aga äärmiselt narr oleks hakata seetõttu rääkima, et peaksime ikka hobusega sõitma ja tuviposti kasutama. Vead ja apardused on õppimise ja arengu lahutamatu osa.

Mie riigijuhid otsustasid Gemalto kiibi ja Eesti ID-kaardi turvariskist ausalt ja avameelselt rääkida. Nad ei püüdnud probleemi maha vaikida ega pisendada. Minu meelest on see hea. Meil on õigus olla informeeritud, avameelsus on usalduse eeldus.

Iseasi, kas nii tehnilisest ja suu-
restist ka teoreetilisest tarkvaraprobleemist peab ilmingimata rääkima peaminister. See annab sõnumile paratamatult poliitilise maigu ja suurema kaalu. Aga teisalt, kui peaminister poleks sellest ise rääkinud, oleks teda süüdistatud selles, et ta puges tõsisel riikliku probleemil eest peitu ja veeretab vastutuse ametnike kaela.

Reformierakonna esimees Hanno Pevkur on öelnud, et peaminister Jüri Ratas tekitab oma ülesastumisega Eesti mainele korvamatut kahju. See on tühi valimisjutt. Esiteks on äärmiselt kahtlane, kas Eesti mainele on

üldse mingit kahju tekitatud. Teiseks, isegi kui on kahju tekitatud, pole see sugugi korvamatu, vaid vägagi hästi korvatav kahju.

Me oleme oma riigi maine pärast haiglaselt tundlikud. Selles on midagi neurootilist. Kuskil ilmub Eesti kohta paar kriitilist artiklit ja kohe võtab meie avalikus ruumis maad must masendus: nüüd on kõik läbi, nüüd on maine rikutud ja elu hukas.

Me võiks seda maine-asja veidi rahulikumalt võtta. Maailmas ilmub iga päev sadu kriitilisi artikleid paljude riikide ja organisatsioonide kohta. See on ajakirjanduse pärisosa – olla kriitiline. Kiidulaulust pole meil midagi õppida, aga kui tegemist on tõesti kriitikaga, mitte materdamisega, siis ei saa me sellest õige käitumise korral mitte kahju, vaid kasu.

Tähtis on, kuidas me kriitika reageerime. Kas me kukume ahastama ja üks-teist riigi maine hävitamises süüdistama? Või küsime: mida me sellest loost õpime? Mida me teisi teeme?

Ajakirjanikuna oleksin ma peaministrilt tollel IT-pressikonverentsil küsinud hoopis seda, miks me üldse kasutame oma ID-kaardil mingit Gemalto kiipi. Miks me seda ise ei tooda? Millal teatab valitsus suurtest investeeringutest ja soodustustest ettevõtjatele, et arendada ise välja kogu e-riigile vajalik tarkvara ja hakata seda eksportima?

Vaat see oleks vääriline vastus ID-kaardi turvariski avastamisele.

● Iseasi, kas nii tehnilisest ja suuresti ka teoreetilisest tarkvaraprobleemist peab ilmtin-gimata rääkima peaminister.

● VÄIDETAV SUUR MAKSUPETTUS

Reedel algas kohtuistung Nurme vabriku juhtide üle

Eile algas Haapsalus ja Tallinnas kohus Stanislav Podžuki ja veel viie inimese üle, keda süüdistatakse kuritegeliku ühenduse kaudu Nurme õmblusvabriku toodangu fiktiivses Läti müümises ja nõnda riigilt 3,5 miljoni euro väljapetmises.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Kohtu ette astusid Stanislav Podžuk, Olga Tihhina, Alari Engman, Aleksander Piel, Valeri Raja ja Igor Štšerban. Prokurör Indrek Kalda süüdistas kõiki kuut kohtualust suures ulatuses maksukelmuses, viit süüdistatavat kuritegelikku ühendusse kuulumises ja Stanislav Podžukki selle loomises, samuti kolme süüdistatavat – Podžukki, Tihhinat ja Pieli – rahapesus.

Enne istungit lepiti kokku, et kohut mõistetakse lühimenetluse korras.

„Sisult seisnes see osaühingu PVMP-Ex poolt käibedeklaratsioonis valeandmete esitamises, milles oli igalühel oma roll. Selle tulemusel jäi riigil üle 3,5 miljoni euro käibemaksu saamata,” ütles prokurör Indrek Kalda.

Kaup Läti ja tagasi

PVMP-Ex oli Haapsalu Nurme õmblusvabriku omanikfirma. „Osa tegevust oli seaduslik, kus tegeldi tootmisega. Osa oli vahendustegevus, kus nad näitasid, et on müünud Läti ettevõtetele kaupa, mida tegelikult süüdistusversiooni järgi ei ole toimunud, ja küsisid selle eest riigilt käibemaksu tagasi,” ütles Kalda. „Süüdistuse väide on, et autod läksid riietega üle piiri ja töid hiljem samad riided tagasi.”

Podžuk andis süüdistuse järgi korralduse OÜ PVMP-Ex juhatuse liikmele Alari Engmanile esitada ajavahemikus jaanuarist 2012 kuni juulini 2013 ettevõtete käibedeklaratsioonides tahtlikult valeandmeid, kajastades fiktiivseid arveid tekstiiltoodete soetamise kohta Nurme vabrikus tegutselt osaühingult Polar Tekstiil ja müügi kohta Läti ettevõtetele.

Näitamaks näiliste tehingute toimumist, koostati ja allkirjastati OÜ Polar Tekstiil juhatuse liikme Olga Tihhina poolt fiktiivsed arved tekstiiltoodete müügi kohta. Seejärel Olga Tihhina koostas ja allkirjastas Stanislav Podžuki ema Irina Podžuki nimel reaalseid majandustehinguid mittekaajastavad arved Läti toodete müügi kohta.

Raha liigutati terve suure hulga firmade vahel. OÜ Spordi- ja Töörõivad juhatuse liikme Aleksander Pieli ülesanne oli tema

Nurme vabriku juhi Alari Engmani kaitsjad Jüri Leppik (vasakult) ja Tõnu Tuulas ning Stanislav Podžuki kaitsja Aadu Luberg eile hommikul Harju maakohus Tallinnas, sest nad võtsid istungist osa telesilla kaudu.

PEETER LANGOVITS

firma arvele jõudnud sularaha väljavõtmine ning Podžukile ja Tihhinale edasiandmine, samuti fiktiivsete arvete tegemine Polar Tekstiilile.

Tihhina tegi laekunud summadest ülekandeid ettevõtetele, mis kõik olid seotud Valeri Raja. Teostati ülekanded internetipulgaga, mis läbiotsimise ajal ära võeti. Raja ülesanne oli pangakontosid avada, saada internetipangas arve kasutamise õigus ja edastada need Podžukile, samuti allkirjastada fiktiivne laenuleping PVMP-Exiga.

Igor Štšerbani ülesanne oli juhtida PVMP-Exi ning Spordi-

ja Tööriiete ladudes Tallinnas riiete autodele peale- ja maha laadimise töid.

„Kohus luges jälitustoimingute load ja jälitustoimingutega kogutud tõendid ebaseaduslikuks.”

„On tuvastatud, et toimus raharinglus. Renditi ladusid, et näidata tehinguid. Veokitele laaditi Tallinna ladudes peale tekstiiltoodet ja toimetati Läti. Nendest ladudest toimetati kaup tagasi Eestisse alguspunkti samadesse ladudesse, kust teele saadeti, kasutades Läti veokeid,” kirjeldas Kalda.

Ükski kohtualune end süüdi ei tunnistanud. Advokaatide hinnangul on põhjendamatult prokuratuuri püüd kujutada kohtualuseid kuritegeliku ühendusena.

„Stanislav Podžuk ei pea süüdistust põhjendatuks ega süüdistatavaks ja kaitsja toetab seda kindlalt,” ütles advokaat Aadu Luberg.

Ebaseaduslikud tõendid

„Tean oma praktikast, et kuritegelikku gruppi kuulumist on isikutele ette heidetud suhteliselt kergekäeliselt. Seda tehakse, et oleks lihtsam saada luba jälitamiseks, vara arestimiseks või vahi alla võtmiseks. Praegusel juhul toimikute alusel ei nähtu, et oleks olnud ku-

ritegelik ühendus. Oli ettevõtte,” ütles Luberg.

Nii Luberg kui ka teiste süüaluste kaitsjad juhtisid tähelepanu kõlblike tõendite nappusele. Kohus luges jälitustoimingute load ja jälitustoimingutega kogutud tõendid ebaseaduslikuks, neid enam kasutada ei saa.

„Selles mõttes on tõendeid oluliselt vähemaks jäänud selle ajaga võrreldes, kui asi kohtusse saadeti. Tol ajal, 2013. aastal oli kohtupraktika, mis praeguste riigikohtu seisukohtade järgi ei ole enam lubatav,” kommenteeris prokurör Indrek Kalda. „Nüüd leiti, et kohtud ei põhjendanud jälituslubade andmisel piisavalt seda, miks tuleb just jälitustoimingutega tõendeid koguda.”

● LÜHIDALT

Veeteede amet ehitab Rohukülla suurema baasi

Veeteede amet investeerib 0,4 miljonit eurot navigatsioonimärkide baasi laiendamisse Rohukülas.

Seni koosnes navigatsioonimärkide Haapsalu baas peamiselt Rohuküla sadama servas asuvast nn poide aiast. Nüüd rajab veeteede amet riigifirma Saarte Liinid käest ostetud ruumidesse Rohuküla sadamas navigatsioonimärkide hooldus- ja remondibaasi laiendamise.

Veeteede ametil on kolm navigatsioonimärkide baasi: peabaas Tallinnas, Lääne-Eestit ja saarestikku varustav baas Haapsalus ning siseveekogude baas Tartus. „Rohukülla tuleb nüüd taristu, et ei peaks külmaga väljas hooldust ja remonti tegema,” ütles veeteede ameti peadirektor Rene Arikas (pildil).

Algselt plaanis amet kulutada baasi laiendamisele umbkaudu 0,2 miljonit eurot, aga ehitusturu hinnatõus viimastel aastatel peaaegu kahekordistas summa.

Ehituse valmimise tähtaeg on järgmise aasta alguses.

Veeteede ameti Läänemaa navigatsioonimärgistuse talituse kontor Uus-Sadama tänaval Haapsalus jääb samuti alles, seda Arikasse sõnul Rohukülla ümber ei kolita.

Aivar Õepa

Läänemaa bussiliinihankete tuli pakkumusi

Eile avas Lääne maavalitsuse komisjon avaliku bussiliiniuve riigihanke ümbrikud.

„Oli Eestis erakordne võimalus, et ei pidanudki hanke tähtaega edasi lükkama,” ütles Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Merle Mäesalu.

Ta ei soostunud ütlema, mitu pakkumust hanketele saabus. „Avalikustamine on pooleli. Selleks on meil aega kolm tööpäeva. Tahame kõik korralikult üle kontrollida, enne kui vormistame protokollit,” ütles Mäesalu.

Lääne maavalitsus kuulutas juulis välja riigihanke vedajate leidmiseks avalikule bussiliiniuvele alates 1. juulist 2018. Riigihanke tulemusena sõlmitakse hankelepingud kolmes liinigrupis 8,5 aastaks. Bussiliiniuve lepingud hõlmavad kogu praeguse Läänemaa territooriumi.

Riigihanke eeldatav maksumus on 6,9 miljonit eurot.

Tarmo Õuemaa

Lääne maavalitsus ootab aasta isa kandidaate

Lääne maavalitsus ootab kõiki organisatsioonide, asutuste ja eraisikuid aktiivselt esitama Läänemaa aasta isa kandidaate. Aunimetuse saaja kuulutatakse välja isadepäeva nädalal ning teda tänatakse Läänemaa tänuüritusel novembri lõpus.

Läänemaa aasta isa aunimetust antakse Eesti kodanikule ja Läänemaa elanikule, kes on tubli lapsevanem ning oma tegevusega teistele eeskujuks. Ta peab olema silmapaistev ka kutsealal ja ühiskondlikus elus.

Ettepanekuid Läänemaa aasta isa kandidaatide kohta ootab Lääne maavalitsus 2. oktoobrini.

Kaire Reiljan

Veaparandus

Neljapäeval, 7. septembri Lääne Elu kirjutab artiklis „Rait Maruste pürib Läänemaa volikogu esimeheks” ekslikult, et Meelis Malk on luteri usu kiriku Hanila koguduse pastor. Malk on Karuse, Mikhli ja Lihula koguduse diakon.

Samuti on EKRE Läänemaa volikogu valimisnimekirjas 21 kandidaati.

Tarmo Õuemaa

Lapsepõlve meenutanud mees jäi puuõõnde kinni

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Neljapäeval õhtul käisid päästjad Lihula valla Nurme külas, et aidata meest, kes lapsepõlvenostalgiast puuõõnde roninud, kuid ei saanud sealt enam välja.

Häirekeskus sai neljapäeval kella poole viie paiku kõne, et Lihula ja Tuudi vahel asuvas Nur-

me külas vajab abi puuõõnde roninud mees, kes sealt ise enam välja ei saa. Helistasid lähikonnas toimetanud inimesed, kes kuulsid hätta sattunud mehe apihõikeid.

Kohapeale tõtanud Lihula päästemeeskonna vanema Kalev Pea sõnul selguski kohapeal, et keskeline mees oli roninud vana paplipuu õõnde. „Puu oli

selline, millel kahe mehega ümbert kinni võtad,” kirjeldas Pea. Puuõõnes seisev mees oli päästjate sõnul purjus. „Ega me suuremat aru saanud, mis ta rääkis, aga nii palju ütles, et lapse- na mahtus ta sinna puuõõnde,” vahendas Pea.

Kui kaua oli mees puuõõnes kinni olnud, ei osanud meeskonnavanem öelda. Lääne pääste-

keskuse pressiesindaja Kristi Kais lisas: „Ega ta seal puu sees end hästi tundnud, liigutada enast eriti ei saanud ja jalad olid surnud.”

Mehe päästmiseks pidid päästjad õõnsuse ava mootorsaaga laiemaks saagima. „Palju ei võtnud, nii viis sentimeetrit, ja siis pääses ta juba välja,” rääkis meeskonnavanem.

Kiirabi vaatas puuõõnest päästetud mehe üle, kuid arstiabi ta ei vajanud. Et tegemist oli lähikonna elanikuga, viisid päästjad ta koju. „Mine tea, mis mõtted tal muud veel pähe võinuks tulla,” ütles Pea.

Nii Kalev Pea kui ka Kristi Kais ütlesid, et teist sellesarnast lugu nad oma tööajast ei mäleta.

● KOHALIKUD VALIMISED

Kas te siis mitmekesi ühest Suklesest jagu ei saa?

Ridala külaseltse ühendav kogukondade koda korraldas neljapäeva õhtul Altmõisa külalistemaja saalis Haapsalu linnapea kandidaatide debati. Kuna valimiste järel saab ühendomavalitsuse liiginimeks linn, on linnapea edaspidi ühtlasi külavanem.

ANDRUS KARNAU
andrus.karnau@le.ee

Saal oli rahvast täis, küsimusi oli arvukalt, debatti ohjas endine ajakirjandusjuht Peep Kala Puisse külaseltsist. Kõik olid kohal peale Haapsalu praeguse linnapea Urmas Suklese. Teda asendas aselinnapea Kaja Rootare. Sukles ütles Lääne Elule, et on puhkusel välismaal. Kus? „Nii kauget, et Altmõisa ei saanud tulla,” kostis vastuseks.

Peep Kala: Miks just sina oled parim Haapsalu ja külade linnapea?

Sotside linnapeakandidaat Kaido Sipelgas: Olen põline Haapsalu inimene, isa poolt on kolm põlvkonda elanud Haapsalus. Kümme aastat olen töötanud Tallinnas, tunne on, et Haapsalu vajaks arengutõuet.

Haapsalu aselinnapea Peeter Vikman: Keskerakonna valimisnimekiri on lubanud mul olla linnapeakandidaat. Olen olnud ligi kaheksa aastat abilinnapea, tunnen hästi linna. Keskerakonna meeskond saab olla kasuks Ridalale ja Haapsalule, sest oleme peaministri erakonna ja valitsuse esindajad. Meil on tugev tugi Toompeal ja valitsuses. Meie suudame tagada Haapsalule ja Ridalale kõige parema tuleviku.

EKRE linnapeakandidaat Toomas Vallimäe räägib, et on kooliõpetaja ja väikest viisi erettevõtte. Ta jätab ütlema, et on ka Ridala vallavolikogu liige. „Olen siin kandis elanud 30 aastaga Haapsalu kogukonnaga kokku kasvanud. Esindan konservatiivset maailmavaadet, mille eesmärk on säilitada Läänemaa traditsioone. Elame muutuv ajal, mil peaks teadma oma juuri.”

Valimisliidu HaRi liige Kaja Rootare: Meie valimisliidus on 41 väga toredat inimest, kellest igatüki saaks linna juhtimisega hakkama, mina sotsiaalvaldkonnas inimesena oleks vahelduseks päris värskendav linnapea.

Reformierakonna linnapeakandidaat Lauri Luik: Olen

Haapsalus sündinud ja kasvanud, viimased kümme aastat olen töötanud riigikogus, 2002 valiti mind Haapsalu volikogusse, aga pidin volikogu liikme staatuse peatama seaduse pärast, mis keelas kuuluda ühtaegu riigikokku ja kohaliku omavalitsuse volikokku. Kui inimesed mind usaldavad, siis heal meel tulen Haapsalu linnapeaks. Mul on pikk, 18aastane kogemus poliitikas. Poliitikas on vaja kogukonnatunnetust ja kontakte, viimaseid on mul üksjagu tekkinud.

Valimisliidu Meie Inimesed linnapeakandidaat Merle Mäesalu: Minu eesmärk on juhtida omavalitsust demokraatlikumalt, avatult, rohkem kaasata inimesi. Neli aastat tagasi alustasin poliitikas ühes teises nimekirjas (IRL – toim.), aga mu soov saada linnapeaks pole kuhugi kadunud. Olen meeskonnamängija. Meie Inimesed ajavad kohaliku asja, tahame, et meie elu läheks kohapeal paremaks.

● **Kui valimisromantika saab läbi ja hääled selgunud, siis teeme koalitsiooni, kuidas vajadus on.**

Sipelgas: Haapsalut eemalt vaadates olen aru saanud ühest asjast, et kui läheb edasi nii, nagu on, või muutub natuke, ei suuda Haapsala ega Ridala omavalitsuste vahelises konkurentsis esile tõusta. Me jääme alla Pärnule ja Tallinnale igal juhul, vaja on suurt muutust. Kui valite mind linnapeaks, siis tuleb suur muutus.

Kala: Ma ei kuulnud ühegi kandidaadi suust, et mina olen kõige ilusam, pädevam ja julgem, kuigi midagi sinna suunas oli.

Vikman: Kaheksa aastat olen aselinnapea ametis näinud, et ootused ja lootused põrkuvad sellele, et lihtsalt ei ole raha. Riigieelarve tehakse valitsuses ja parlamendis. Kohalik hää on Toompeal väga tähtis, et suudaks mõjutada eelarvet, ja kokkuvõttes on see demokraatia.

Kala: Katuseraha saab lubada vaid valitsuserakond.

Ühe pika laua taga Haapsalus võimule ihkavad Kaido Sipelgas (vasakult), Merle Mäesalu ja Peeter Vikman.

3 × ARVO TARMULA

Riigikogu liige Lauri Luik lubas linnapeaks hakata.

Mäesalu: Mina ei maininud sidemeid Toompeal, aga kohaliku omavalitsuse tegevus on ka tulubaasi küsimus. Alati võib minna kasutama tutvusi punasel vaibal, et küsida toetusi, aga ise tuleb oma tulubaasiga tegelda. Katuseraha olen ka ise taotlenud, algul tundus see õõvastav, aga hiljem taotlesime raha ja ka saime objektidele, mis läksid avalikku kasutusse. Meie taotletud katuseraha ei läinud mõne inimese ostmiseks. Mitmel pool Läänemaal on tänu riigikogu katuserahale välitrenaažöörid.

Ridala vallavolikogu liige Valli Ender: Kaja, kas sina hakkad ka tulevikus Urmase eest tööd tegema?

Rootare: Sukles on küll meie nimekirja kokkupanekut juhtinud, aga meie valimisliidu sisehääletust ei ole olnud, et Sukles on linnapeakandidaat.

Küsimus saalist: Valimisprogrammides on palju lubadusi, aga eelarves raha selleks kõigeks ei ole. Mis on paar punkti, mille kindlasti ellu viite?

Mäesalu: Lasteaias tasuta toitu, kõnniteed, uues Haapsalus peavad inimesed saama kiiresti ka kergliiklusteid pidi linna, demokraatlikud juhtimisvõtted.

Rootare: Haapsalu põhikool saab remonditud, kahe omavalitsuse teenused ühtlustatud, Haapsalu algkool läheb remonti.

Luik: Suur osa meie programmist väga palju ei maksa. Kui otsida kallist objekti, siis on see Haapsalu põhikool, teine on (kuigi enamik valimislubadusi peaks olema omavalitsuse loomulik ülesanne) teed ja tänavad.

Vallimäe: 1000 euro suurune sünnitoetus. Kuna laste arv väga suur ei ole, siis ei ole see ka väga suur koormus eelarvele.

Vikman: Meie programmi lähtekoht on, et see peab olema aus. Meie programm on reaalne, sest tegime selle koos linna finantsjuhi Martin Schwindtiga. Eelistus on koolidel, laste heaolul ja noortekeskusel. Tasuta lasteaiatoitu maksab 125 000 eurot aastas, see on leitav meie ühises eelarves. Tahame ehitada valmis Haapsalu põhikooli, mingit utopiat selles ei ole, sest riik on eraldanud viis ja linnavalitsus leidnud juurde kaks miljonit eurot. Muusikakooli ruumide remondiks kulub 300 000 eurot liitumistoetusest. Ülejäänud asjad on tahtmise ja soovi küsimus.

Kala: Meid siin Ridalas Haapsalu kõnniteed väga ei koti, meid huvitavad kergliiklusteed. Kuhu jäi kergliiklustee Haapsalust Parilasse? Miks on valimisprogrammis kergliiklustee promenaadilt Uuemõisa?

Sipelgas ja Luik ütlevad, et Parila kergliiklustee tuleb.

Mäesalu: Millises dokumendis lükati tahapoole?

Meie Inimeste nimekirjas kandideeriv Rea Raus: Kuidas võrdsustada maa ja linna hääli ühinenud omavalitsuses?

Sipelgas: Iseotsustamisõigust tuleb juurde anda. Mul on radikaalne idee: suunata külaseltsidele osa nende enda liikmete makstud makse, protsendi alusel. Külaseltsid võivad selle raha kulutamise üle ise otsustada, linnavalikogu kinnitab ja kontrollib seda.

Mäesalu: Kui Haapsalus on 10 000 ja Ridalas 3000 elanikku,

on volikogu linna poole kaldu, aga ma ei tahaks kaht üksust vastandada, sest maa ja linn peavad teineteist toetama. Luban volikogus luua külakomisjoni, kuhu kaasata vabatahtlikena ka külade esindajad.

Luik: Sünergia ja tugev omavalitsus on meie programmi alustala. Ridala ja Haapsalu ühinemise leping kaitseb Ridalat ja aitab Haapsalul areneda.

Rootare: Kahe omavalitsuse liitumine on nagu abiellumine, et alles kümnendal kooseluaastal õpid teist inimest tundma. Minu meelest ei tohi vastandada maad ja linna, kui öelda, et üks on väike, see pisendab juba iseenesest üht poolt. Üldelulised asjad peavad maal ja linnas olema kättesaadavad, kuigi selle korraldamine ei ole kerge.

Vallimäe: Volikogu komisjonidesse tuleks kaasata inimesi külaseltsidest, kirikukogudustest, maa sool peaks olema kaasatud volikogu komisjonide töösse, nii ei lähe külade hää kaduma. Investeeringud on kirjas nelja-aastases kavas, sest kõiki vajalikke investeeringuid ei saa teha kohe esimesel aastal.

Vikman: Parila–Haapsalu kergliiklustee on tähtis asi, aga selle peab ehitama riik, sest Lihula maantee on riigitee. Olen proua ministriga (Kadri Simson – toim.) kohtunud, ta on Parila kergliiklusteed lubanud, aga talle alluv maanteeamet ei ole veel taltsutatud. Haapsalu linnavalitsus sai maanteeameti ühelt ametnikult täiesti mõttetu kirja. Ametnik ütles, et Haapsalu ja Jõõdre vahet liigub nii vähe autosid, et kui hakata astuma, tuleb teel vastu vaid üks auto.

Ei ole enam Haapsalut ega Ridalat, vaid on üks suur Haapsalu linn. Kui kardate, et Ridala hää jääb väikseks, siis ärge valige laisku ja lolle, vaid valige need, kes teevad.

Kala: Kellega koalitsiooni teete?

Luik: Sellega, kelle programm meiega kõige rohkem kattub. Kui valimistulemus käes, paneme partnerile programmi ette, et näidaku, kui palju siit neile sobib. Me ei sõlmi kellegagi eelkõkkuleppeid.

Vikman: Meie kavatseme valimised võita, siis ei ole vaja koalitsiooni teha.

Vallimäe: EKRE-l puudub esimene ja teine eelistus.

Rootare: Kui valimisromantika saab läbi ja hääletustulemused kehtima hakkavad, siis teeme koalitsiooni, kuidas vajadus on.

Sipelgas: Kui praegu kedagi eelistada, siis kellegi lükkame eemale. Kui tahta saavutada muutust, on vaja konkurenti unustada, oleme valmis eelistama kõiki, kes on valmis muutusteks.

Mäesalu: Ma ei ütle. Mul ei olegi midagi lubada, sest meie põhimõte on, et linnavalitsuse valdkonnaspetsialistid oleks motiveeritud ja särasilmsed.

Ender (abilinnapea Vikmanile): Miks Keskerakond on järsku nõus Kiltsi tööstusala arendamisega?

Vikman: Tuletame meelde, kes on praegu linnapea.

Ender: Kui te ülejäänud ei saanud mitmekesi ühe linnapea vastu, siis olete linnavalitsuses viletsad mehed.

● KÜLASTATAVUS KASVAB

Paavo Nõgene: sihtasutus on muuseumi ainuõige vorm

Eelmisel nädalal Haapsalu muuseumi väisanud kultuuriministeeriumi kantsler Paavo Nõgene on veendunud, et sihtasutus on muuseumide ainuõige vorm – Haapsalu ja Läänemaa muuseumid on seda tõestanud ja see ootab ees ka Rannarootsi muuseumi.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Paavo Nõgese sõnul tõi teda Haapsallu kõik notari juurde, kus seati Rannarootsi muuseumile servituut linnale kuuluvale muuseumiõue ja paadikaid eraldavale maaribale. Ühtlasi kasutas kantsler juhust käia Haapsalu ja Läänemaa muuseumis ning ka riigile kuuluvas Rannarootsi muuseumis. „See, et ma tahan riigiga seotud muuseumi aegajalt külastada, on professionaalne huvi,” ütles Nõgene.

Kas jäite Haapsalu muuseumides nähtuga rahule?

Selle üle, mida ma täna nii Rannarootsi kui ka Haapsalu ja Läänemaa muuseumis näinud olen, on mul väga hea meel.

Siin on kirega muuseumi arendavad inimesed, kes teavad, mida nad teevad. Nad soovivad muuseumi edasi arendada, arendades selle kaudu kogu Haapsalu turismi.

Kindlasti on muuseumidel ka muresid. Milliseid?

Ministeerium rahastab mõlemat muuseumi riigieelarvest päris korralike summadega. Investeeringud on aga need, milleks soovitakse aegajalt lisatootust, ja neid toetusi on ministeerium aegajalt andnud.

Ka täna tutvustati oma soove. Näiteks Rannarootsi muuseumis on vaja uuendada elektrisüsteemi ja seal on ka suuremaid plaane. Linnuses oli arheoloogiliste kaevamistega seoses üks väike küsimus.

Mul on hea meel, et paljusid tekkivaid muresid püüavad muuseumid ise lahendada. Selles mõttes on tegemist väga eeskujulike muuseumitöötajatega: nad ei tule esimese asjana ministeeriumisse, käsi pikal, vaid otsivad ise võimalusi. Ministeerium aitab murede lahendamisele kaasa nii palju, kui meie võimuses on.

Raudteemuuseumis oli jutuks veeremi ümber eksponaate kaitsva aia ehitamisest. Kas aia tarbeks toetuse saamiseks on taotlus juba ministeeriumisse jõudnud?

Raudteemuuseumi aia taotlust ei ole veel sisse antud. Eile saabus linnuse arheoloogiliste kaevamiste taotlus, mille saatsime täna tagasi vormiliste täpsustuste tegemiseks.

Ma tean, et muuseum valmistas aiataotlust ette, aga nad ei tea veel isegi, millist aeda nad tahavad ja mis see maksab.

Mina isiklikult tahaks näha, milline hakkab see aed siin välja nägema. Tegelikult piirab see vaadet imekaunile raudteejamale ja aed peab jaamahoonega sobituma.

Esimese muljena ütlesin, et ükski aed ei pea kedagi kinni. Kui mure on selles, et noored lähevad vagunite peale ronima ja võivad sealt õnnetult alla kukku-

Kantsler Paavo Nõgene kinnitab, et Haapsalu ja Läänemaa muuseumid on hästi hakkama saanud.

da, siis ilmselt on ka muid lahendusi, kuidas noori vagunite pealt eemale hoida. Need, kes ilmtin-gimata tahavad vagunite juurde minna, lähevad ka üle aia.

See aga ei tähenda, et aeda sinna tulla ei võiks. Ootaks ära muuseumi täpse plaani ja siis saab juba edasi mõelda.

Päris pikalt on räägitud Rannarootsi muuseumi liitmisest Haapsalu ja Läänemaa muuseumide sihtasutusega. Millal see teoks saab?

Täna rääkisime sellest muuseumijuhtide ja linnapeaga. Plaan on endiselt jõus, aga mõningad detailid vajavad täpsustamist. On ka võimalus, et kaht muuseumi ei liideta, vaid ühendmuuseumi sihtasutuse poolt luuakse uus sihtasutus Rannarootsi muuseum. See variant jätkaks rootsi kogukonnale suurema sõltumatuse tunde.

Küsimus, kas toimub liitumine või praeguse sihtasutuse juurde tütersihtasutuse asutamine, saab selgeks paari-kolme nädala jooksul.

Asjaolu, et riigiasutus Rannarootsi muuseum muutub sihtasutuseks, on iseenesest ainuõige tee. Sihtasutus on hoopis paindlikum. Toon lihtsa näite: Rannarootsi muuseumi juhtimist ei peaks koordineerima mitte Tallinnast kultuuriministeeriumist, vaid sihtasutuse puhul on nõukogu liikmed kogukonnale lähedal ning sellega seotud, nad teavad selle piirkonna ja kogukonna soove ja vajadusi. Sihtasutuse vorm iseenesest on väga hea vorm.

Kas on kaalutud ka mõne teise eestirootsiteemalise muuseumi liitmist Rannarootsi muuseumiga, näiteks Vormsi kodukandimuuseumi?

Seda pole arutatud. Riik reformib praegu riigile kuuluvaid muuseumi. Eestis on kokku 256 muuseumi, kui just mõni suve jooksul juurde pole tulnud. Riigiga on neist seotud vaid paarkümmend, kõik ülejäänud on kohaliku omavalitsuse või eramuuseumid.

Rannarootsi muuseum pidi juba selle aasta algusest sihtasutuseks muutuma, kuid pole ikka veel. Miks on see nii kaua aega võtnud?

Saaremaa muuseumi sihtasutuseks muutmine võttis esialgu planeeritust kauem aega. Vahepeal tekkis Eesti kunstimuuseumil väga kiire soov sihtasutuseks saada. Kultuuriministeeriumi võimekus on muuta aastas kolmele muuseumi juriidilist vormi. Bürokratlik protseduur on üsna pikk: ühelt poolt asutatakse uut asutust, teisalt likvideeritakse eelmist. Kolmas teema on varade küsimus – need tuleb valitsuse otsusega riigilt muuseumile üle anda ja sellega kaasnevad notariaalsed toimingud.

Kultuuriministeerium oma 70 töötajaga on mikroskoopiline ministeerium ja üks me ole teinud seda samm-sammult. Loodame kõigi muuseumide sihtasutuseks muutmisega lõpule jõuda 2019. aasta lõpuks. Neid pole enam väga palju jäänud.

Sellepärast pole ka Rannarootsi muuseumiga suurt kiiret olnud – teeme hästi, me ei pea kiirustama.

Kuidas on Haapsalu ja Läänemaa muuseumide sihtasutus teistega võrreldes hakkama saanud?

Väga hästi, kui vaadata külastajate arvu kasvu. Mina näen alati koostöös sünergia. Haapsalu ja Läänemaa muuseumide koostöös on väga mitmesugused objektid: linnus, raekoda, Iloni Imedemaa, raudtee. See kõik on tervik.

Sihtasutuse vorm annab nii palju paindlikkust. Kohapeal saab otsuseid teha, mitte ei pea kõiki küsimusi ministeeriumiga kooskõlastama; on oma juhataja, töötajad ja nõukogu – see on paindlik ja kiire.

Mul on hea meel, et paljusid tekkivaid muresid püüavad muuseumid ise lahendada.

Pole ka seda vana klassikalist hirmu, et keegi võtab aasta lõpus kulutamata jäänud raha ära ja neis oludes hakatakse raha kulutada rumalusi tegema. Kõik, mida sihtasutus teenib, saab suunata sihtasutuse arendamiseks. Selles mõttes on sihtasutus äriühingu mudel erisusega, et sihtasutusest ei saa raha välja võtta.

Kas on Eestis ka mõni näide, kus sihtasutus ei ole tööle hakanud?

Ei, sellist, mis üldse pole käima läinud, ei tea küll. Ma võin pigem öelda, et meil on viimasest aastast üks väga hea näide: Eesti spordi- ja olümpiamuuseum. Arvan, et eestlased ei usu, aga riigimuuseumidest oli spordimuuseum külastatavuselt aastaid kõige nigelam muuseum Eestis.

Nüüd on seal sihtasutus ja sellega seoses on töötajail suurem omanikutunne – muuseum on väga hästi edenenud ja palju külastajaid juurde võitnud.

Eesti kunstimuuseumi puhul oli paradoks, et selle direktor Sirje Helme oli üks sihtasutustele ülemineku suhtes kõige kõhklevamaid persoone. Ta arvas, et ehk ei ole hea mõte, aga lõpuks tuli ise sihtasutust küsima.

Otsus on tegemata veel Eesti rahva muuseumi (ERM) kohta. ERM jääb riigiasutuseks, aga kindlasti muudab vormi. Minu isiklik eelistus oleks, et ERMist võiks kujuneda avalik-õiguslik juriidiline isik, ehk kui meil on rahvuskooper ja rahvusraamatukogu, siis ERMist võiks saada rahvusmuuseum.

Jüri Kuuskemaa on paarkümmend aastat oma barokkmaja kōpitsenud. Kamin tema selja taga petab esmapilgul ära – see on uus küttekolle, mida on kaunistatud vanade detailidega.

Maja uhkeim kahhel

Vanad pudelipõhjad

● JÜRI KUUSKEMAA KODUARHEOLOOGIA

400 aastat elu ühes vanalinnas

Kolmapäeval Tallinnas arhitektuurimuuseumis avatud näitus „Koduarheoloogia. Jüri Kuuskemaa barokkbarakk Haapsalus” näitab Haapsalu vanalinna majapidamises 400 aasta jooksul maapinda või põranda alla pudenenud ja mida see maja asukate kohta rääkib.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Barokkbarakiks nimetab kunsti-ajaloolane Jüri Kuuskemaa oma Haapsalus Saue tänava lõpus asuvat barokkstiilis maja. „Üks lõbusamaid kommentaare maja kohta on olnud, kui üks tädi, kes barokist suuremat ei teadnud, ütles, et Kuuskemaa ostis Haapsalu rokkmaja,” rääkis peremees.

Barokkbarakiks hüüab ta oma valdust seetõttu, et pole jõudnud maja veel barokiseisundist täisväärtusliku kodanikumaja seisusse tõsta. Majaperemees tunnistab, et pole ise suuremat sorti ehitusmees: vana värvi mahavõtuga saab küll hakkama, aga ehituses nimetab end kobakäpaks. „Ega ma oma kätega suurt midagi teha oska, küll aga suuga,” lisas väsimatu ajaloo- ja muinsuskaitsepropageerija.

„Palun siiralt vabandust haapsallaste ees, pole kahjuks jõudnud asju nii korraldada, et maja oleks väliselt korras,” ütles Kuuskemaa. Osa aknaid on veel restaureerimata ja nende ümbrust peaks hakkama ilmestama punased piirdelauad.

Haapsalu vanim maja

Saue tänava lõpus asuvat maja on kadunud arhitekt Tõnis Padu nimetanud Haapsalu va-

nimaks puumajaks. Selles võis Padul õigus olla, aga tema pakutud ehitusaasta 1782 majaperemees vaidlustab. Kuuskemaa meelest võib ta maja vähemalt osaliselt veel vanem olla.

Esimest korda mainitakse aadlimees Titferi mereäärset kivimaja aastal 1653. Kuuskemaa sõnul jäi kõnealune hooneline ilmselt Põhjasõja ajal 18. sajandi alguses tühjaks: „Tühjad majad kantakse laiali: puit kütteks ja kivist võid kõrvalkrundi le oma maja ehitada.”

Ilmselt vanima kujutise Kuuskemaa majast leiab etnograaf Brotze joonistusel 1793. aastast. Väikese viigi poolt joonistatud vaatel paistab toona veel ühekordne sadamaait (praegu Saue 10) ja selle taga Kuuskemaa maja. Repro sellest joonistusest on eksponeeritud ka arhitektuurimuuseumis avatud näitusel.

Kuuskemaa ostis Saue tänava maja 1997. Põhjuseks nimetas ta omandireformi – ühelt poolt sattus tema pere seisu, et Tallinna korter oli tagastatavate kinnistute hulgas, teisalt sai ta Siberisse küüditatud vanavanemate kinnisvara eest võimaluse osta Haapsallu maja. „Mõtlesin, et kui ma oma vanalinna korterist välja lendan, saan Haapsalus laiutada. Kui aga pensionile jään, võin Haapsallu üle kōli-

da, sest siin on rahulik ja ka aeg voolab aeglasemalt,” rääkis ta.

Peale ajaloohuvi on Kuuskemaal majaga ka väga isiklik side – 1930. aastail suvitasid just siin mansardkorrusel tema vanavanemad: Estonia näitlejanna Betty Kuuskemaa ning näitleja ja eraettevõtja August Kuuskemaa.

Saue tänava majja sattusid nad tänu Betty Kuuskemaa sõprusele maja peretütre Aurelia Viipsiga. „Eelmisel aastal täitis 100 aastat Betty ja August Kuuskemaa suvitamisest Haapsalus,” ütles Jüri Kuuskemaa. Vanavanemaid meenutab lapselapsele ka vanaisa istutatud tamm õuel, mis nüüd on kasvanud uhkeks puuks.

Naeltest relvadeni

Jüri Kuuskemaa on kahekümne aasta jooksul talle pannud peaaegu kõik, mis majast või õuest kaevamisel või roosipõõsa istutamisel välja on tulnud. „Maja on küll alles ehituskaoses, aga siit on tulnud nii palju arheoloogilisi leide, mis võiksid pakkuda huvi ka üldsusele,” rääkis Kuuskemaa näituseideest. „Siin on elatud 400 aastat. Maja on kord lagunenud, hävinud ja korda tehtud. Minu eesmärk ei

olnud näidata mitte ainult seinu, müüre, korstnat ja aknaid, vaid ka elu jälgi.”

Tavainimese arusaama kohaselt rändaks suur osa Kuuskemaa leidudest otsejoones prügimäele, sest nii maja põranda alt kui ka õuest on välja tulnud lõputul hulgal keraamika- ja klaasikilde, pudeleid, naelu jms. Sekka aga ka hobuseraudu, sõrmkübaraid ja katusekivide juppe.

Kuuskemaa rääkis, kuidas ta mõne aasta eest sõbra kutsus, kes metalliotsijaga õue läbi piikutas. „Nael – roostes; aknaaak – roostes; nael – kõver, roostes,” kirjeldas majaperemees leide, mis metalliotsija abil päevavalgele tulid. „Pärast kolme tundi piikutamist ütles sõber: „Ma arvan, et 200 aastat tagasi läks siit läbi üks mees naelakastiga ja komistas,”” muigas Kuuskemaa.

● „Kui aga pensionile jään, võin Haapsallu üle kolida, sest siin on rahulik ja ka aeg voolab aeglasemalt.”

Naelte kõrval on päevavalgele tulnud ka suures koguses klaasikilde ja väikesi pudeleid. „Kõige rohkem ongi välja tulnud klaasi, ka tervet klaasi, oma 50 pu-

delikest, millest paarkümmend viisin näitusele,” rääkis Kuuskemaa. Ta tõi näite, et leidude hulgas oli terve hulk tindipotte, ilmselt ajast, mil leidis majas peavarju alamkohus ja tehti palju kirjatööd.

Tervete pudelikestega koos jõudsid näitusele ka maa seest välja tulnud pudelipõhjad. „Need pudelipõhjad on imeilusad. Kui klaas hakkab maa sees lagunema, muutub see vikerkaarvärviliseks,” kirjeldas Kuuskemaa. „Nii mu naine kui ka näituse kuraator Sandra Mälik leidsid, et need on ühed kõige ilusamad asjad näitusel, ja panid välja veel kaks kausitäit pudelipõhju.”

Palju on aja jooksul leidunud ka lauanõude kilde. Nende kõrval on eksponeeritud killumust-riga sarnased terved nõud, et näituseline saaks aimu, millega tegu. Mõni nõukild võib aga hoolikalt vaatlusel oma päritolust päris palju rääkida.

Näiteks leidis Kuuskemaa oma õuest ühe portselanikilu, millel oli kujutatud sild ja neli hiinlast üle silla minemas. „See on hiina art deco klassikalise taldriku kompositsioon, kus on maastikud, meri ja üleval kaks lindu – armunud paari hinged ehk Hiina Romeo ja Julia,” jutustas Kuuskemaa. Tema

sõnul imiteeriti seda stiili Euroopas ja just Inglismaal tehtud taldrik jõudis ka Haapsallu Saue tänava majapidamisse. „Kui huvitavalt sidus Haapsalu selles kilus kokku Hiina ja Inglismaa,” mõtiskles Kuuskemaa.

Eelnimetatu kõrval on koduarheoloogiaga päevavalgele tulnud münte, helmeid, sõrmkübaraid, rätsepakäärid, lambapügamiskäärid, võrgunõel, odaots, pistoda, liivi sõja aegne roostetanud kuul, II maailmasõja aegne miinikorpused jms. „Ma saan öelda, et olen oma krundiilt välja kaevanud elevandi,” ütles Kuuskemaa. „See pole muidugi päris elevand, vaid plastmassist mänguasi,” lisas ta täpsustuseks.

Mitte kõiki näitusele jõudnud esemeid pole leitud maa seest, vaid põnevaid avastusi on pakunud ka maja ise. Riiulitest ja sahtlitest välja tulnud Tallinna graveeringuga puudritoosi, Stude ja Kawe kommikarpide kõrval leidis majaperemees põnniguseina vahelt 1794. aastast pärineva saksakeelse raamatuke „100 motot tütarlaste kasvatamiseks”.

Hoopis teistsugust ideoloogiat kannab teine leitud raamat: „Läänemaa nooresoo laulik” aastast 1869. „Seal on ühelt poolt hukka mõistetud saksikuid tüdrukuid, kes ei taha eesti poiste-

ahi. 5 × ARVO TARMULA

Draakonit nimetab Kuuskemaa oma valvuriks.

Majast ja hoovist on välja tulnud hulk potikilde.

Tindipotid tunnistavad, et majas on kirjatööd tehtud.

mõjuvad dekoratiivselt.

Repro Brotze 1793. aasta vaatest, kus punase noolega on märgitud Kuuskemaa maja. 3 × PEETER LANGOVITS

17. sajandi päikesekella taustal paistab Kuuskemaa vanaisa istutatud tamm.

a majapidamises

ab, mida kõike on ühes
kida võib.

le mehele minna, vaid tahavad minna kas kaupmehele või selile, kellel uurikett on üle rinna, mitte poistele, kes saksa keelt üldse ei räägi,” kirjeldas Kuuskemaa.

Põnev leid tuli ka lae vahelt – 1866. aasta Jaapani püss, täak otas. „Siin elanud postiljoni Peeter Viipsi poeg oli kaitseliitlane ja nii tubli patrioot, et kui 20. augustil 1940 nõudis punavõim kaitseliidult relvade loovutamist, ei andnud tema seda ära, vaid peitis siia,” rääkis Kuuskemaa.

Asjad räägivad inimestest

Küsimusele, mida siis õigupoolest räägivad need leiud siinsete kunagiste elanike kohta, vastas Kuuskemaa: „See näitab nende maitset ja majanduslikke võimalusi.” Ta jätkas: „Kas nad sõid puunõudest või lihtsast savinõudest, portselan- või tinanõudest. Millist portselani nad kasutasid, kas natuke provintslikku Põltsamaa oma või olid neil laual värvilise maalingu ja kullaga dekoreeritud Hiina taldrikud, mida sai endale lubada kõrgaristokraatia.”

Oma maja kunagiste omanike kohta teadis Kuuskemaa öelda, et praeguste andmete järgi on hoonel olnud jõukaid valdajaid. Aadlimees Titferile liisaks on krahv Magnus Gabriel

De la Gardie 17. sajandil kinninud kinnistu Kolga mõisa valitsejale ja maakonnaarstile doktor Nörickele. Nende kõrval on majaomanike hulgas olnud pottsepp, kelle vend oli mõisaomanik ja kantud Balti aadli käsiraamatusse.

Inimestel, kes vana maja ostavad või päranduseks saavad, soovitas Kuuskemaa tähelepanelikult kõik sahtlitesse ja kappidesse jäänud vara üle vaadata. „Nende hulgas võib olla stiilseid vanu nõusid, tsariaegset või Langebrauni maalitud portselani või Lorupi klaasi.”

Samamoodi tuleks üle vaadata kõik fotod, ajalehed ja raamatud, sest ka nende hulgas võib olla mõni haruldus. „Ärge kiirustage kõike kohe prügikonteinerisse viskama. Äkki võib midagi seal kellelegi huvi pakkuda või on perekonnarelikviat seas midagi ajaloolist, mis võib ka muuseumile huvitav olla.”

Kuuskemaa sõnul püüaks ta inimesi üles ässitada säästlikkusele. Tema hinnangul kiputakse vana kergel käel välja viskama ja selle asemel uut, üheülbalist vabrikumööblit tellima. „See on igav.

Huvitavam on inglispärane kodu, kus on eri aegadest esemed, mis on hea maitsega kokku sobitatud,” oli ajaloolane veendunud.

Korsten on maja süda

Väärtuslikke esemeid ei tule välja mitte ainult maa seest ja vaheseintest, vaid majas endas on säilinud palju vanu detaile, millest paar ust on jõudnud ka näitusele Tallinna.

Hoone uhkuseks on maja keskel asuv mantelkorsten, kus asub kunagi maja süda – köök. „Kui see maja müügis oli, käis siin üks huviline, kes ütles, et ostaks maja ära, kui muinsuskaitse lubaks selle mantelkorstna lammutada. Maja süda välja kiskuda?” ei suutnud Kuuskemaa kuulnud uskuda.

● **Mitte kõiki näitusele jõudnud esemeid pole leitud maa seest, vaid põnevaid avastusi on pakunud ka maja ise.**

Kuuskemaa näitas mantelkorstnast saali poole avanavat ava, mis on praegu küll kinni müüritud, kuid omal ajal anti selle kaudu sööki köögist saali ja võeti pärast kondid tagasi. Selle lubas ta taasavada. Mantelkorstna nurgas on alles veesoojenduspada, kuid

kunagi korstnas asunud leivaahi on aja jooksul lammutatud.

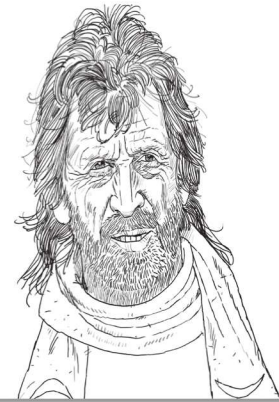
Kuuskemaa maja pole mitte ainus mantelkorstnaga maja Haapsalus, üksikuid on neid veel säilinud. Ka Kuuskemaa naabri Erki Meistri majas on selline. Kuuskemaa sõnul on Meistri mantelkorsten isegi uhkem – sellel on teisel korrusel uks, mille kaudu oli mugav liha ja kala suitsutamiseks korstnasse riputada. Tema maja elanikud pidid seda tegema luugi kaudu.

Massiivsest mantelkorstnast pilkupüüdvam on saalinurgas ilutsev kahlhelahi. „See on üle-eestiline rariteet,” oli peremees 18. sajandi teises pooles ehitatud ahju üle uhke. Kuuskemaa sõnul on Eestis ainult üks mõisaahi, mis on tema omaga võrreldav, kuid sellelgi pole messingist nurgadetaile. Vana maja korda tehes on peremees lähtunud mõttest säilitada originaaldetaile nii palju kui võimalik. Teda ei häiri viltune lagi või lainetav põrand. „Siin on näha, kuidas oksakohad on välja kulu- nud,” juhtis ta tähelepanu vanadele laiaadele põrandalaudadele.

Mingeid muudatusi kavandab Kuuskemaa siiski. „Kui ma rikkaks saan, lasen veevärgi majja tuua ja panen elektripliidi,” lubas ta. Praegu on vannituba tema sõnul Väikeses viigis, seda aga ei saa paraku aasta ringi kasutada.

Spordis on värve

AIVO
PALJASMAA

Kaia kui kass, kes kõnnib omapäi

„Muinasjutt sai läbi,” ohkas üks mu tuttav neljapäeva hommikul. Muinasjuttu all mõtles ta Kaia Kanepi edukaid tennisemänge kaugel Ameerikas, mis US Openi veerandfinaalis otsa said.

Viimased paar nädalat olid tõesti möödunud nagu minigis aina põnevamaks muutuv imeloos. Kusagilt laante varjust ja udu seest ilmub nähtavale paljude unustatud Eesti naine. Eemal päikesesäras kõrgub mäetipp ja ta tahab sinna jõuda. Publik elavneb, aga erilist usku tal üritajasse ei ole. Tippu vallutada tahavad teisedki ja neid pole vähe. Vapper naine kukutab aga ühe konkurendi teise järel ja rühjub aina ülespoole. Päikese paitavat soojust on juba selgesti tunda. Mäejalamile kogunenud poolehoidjad sumisevad algusest peale, nüüd on nende arv aina kasvanud ja kangelangana iga edukas liigutus tekitab elevust. Ergutushüüded muutuvad samal ajal ettevaatlikumaks, sest naine on jõudnud väga kõrgele ning iga hüüatus võib häirivaks saada. Mõni poolehoidja ei julge enam sosistadagi, jälgides vaid tippurühki jät suurisilmi. See kõik tundub nii uskumatu, aga mine tea, äkki jõuabki päris tippu.

Paraku katkeb vaprana tee paar sammu enne sihile jõudmist. Viimased sammud on alati kõige raskemad. Tähelepanelikkus muutunud konkurendid leidsid endi hulgast noore tulipea, kes suutiski ootamatu tippurügi alla kukutada. Vaprana poolehoidjad tormasid kohale, et langenud võitlejat kätel kanda ja kiidulauluga ülistada. Hinges tundsid nad võib-olla väikest pettumust, et imelugu ei saanud seda kõige vägevamat lõppu, kuid kokkuvõttes oldi väga tänulik. Vapper naine näitas ju, et kõik on võimalik. Ka kõige hallimail päevil tuleb edasi tahta ja uskuda. Uskuda enda valitud tee õigsusse, arvaku kõik ülejäänud sellest mida iganes.

Kaia Kanepi allajäämine US Openi veerandfinaalis kohalikule tennisistile Madison Keysile lahtisi otsi ei jätnud. Kümme aastat noorem konkurent oli igati tarmukam, tema löögid võimsamad ja pallid täpsemad. Kanepit löödi tema enda relvaga ehk mängustiiliga, mis turniiril seni talle edu toonud. Võis märgata ka kergemat väsimust, sest Kanepil oli see kaheksas matš jutti, Keysil aga viies. Kokku on Kanepi pidanud 21 matši, millest võitnud 18.

Kanepi edutee US Openil pani Eesti spordiavalikkuse kiha. Üllatunult kergitasid kulmu ka tennisespetsid üle maailma. Kehtivate arusaamadest järgi ei oleks seda juhtuda tohtinud. Sportlane, kes aasta eest reketi nurka viskas ning hakkas mööda sünnilinna tänavaid ja promenaadi jalutama, seejärel vahelduseks Soome sõitis, et meestega koos jäärjasaõidus võistelda, ei saa ju ometi mõne aja möödudes lihtsalt tulla ja mängleva kergusega jõuda suure slämmi turniiril veerandfinaali.

Maailma tennisel on meeletu konkurents, kuhu igal aastal lisandub noori ja nälgjaid tüdrukuid, kes ei tunne seniste suuruste ees vähimatki aukartust. Kes korra sellelt rongilt, mis kihutab vähemalt tulevasele Rail Balticule mõeldud kiirustel, maha hüppab, see sinna enam tagasi ei pääse. Rong kaob lihtsalt silmapiiri taha. Mis imeväga Kanepi seda jõudis, jääb paljudele mõistatuseks.

Viimastel päevadel räägiti temast kõikjal. Büroodes ja poes, ehitusplatsidel ja õllesaalides, pidulikel õhtusöökidel ja lihtsalt tänaval kellelegi kohtudes. Ikka kaldus jutt tennisetahe viimasele võidumatsile ja järgmisele vastasele. Mida matš edasi, seda vaiksemaks muutusid skeptikute kirbed kommentaarid. Isegi nemad hakkasid kahtlema, et mine sa Kaiat tea.

Takkajärele võib öelda, et Kanepi mullune sügis mõjub kuldsena. Lapsest saati reketit käes hoidnuna tundis ta aasta tagasi, et on kinni jooksnud. Samuti mitmed tervisehädad, mille eest tippsportlased pahatihti kallist hinda maksavad. Kanepi tundis, et ei tahagi enam mängida, ja lasi aku tühjaks joosta.

Pärast vaimset restarti tundus maailm aga hoopis rõõmsam ja värvilisem, ka tennisemäng sai uuesti armsaks. Kanepi ei hakanud siiski tormama, vaid mõtles sügavuti järele, mis ohtusid tipptennisisse naasmise endas sisaldab. Eelmiste aastate kogemus ütles, et ei tohi ennast mitte eesmärgi vangiks muuta, vaid püüda tennisemängu kui sellist nautida. Ka kõige kõrgemal tasemel.

US Open andis vastuse, et siiani toimib Kanepi mõttemudel tõhusalt. Poolehoidjad jäävad meenutama aga aastat, mil nende lemmik tõusis kui fooniks tuhat.

Lehm Ljudmilla

Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

lastekas

USSIMAARJAPÄEV

MITTE ÜKSKI USS VÕI MADU
EI PEA KÄIMA KOOLIRADU.

OLED KADE, JAH?
KUULA IKKA KAH!

ENNE SÜGIST RUTTU-RUTTU
VAJA NEIL ON MINNA TUTTU!

USSIMAARJAPÄEVAL USSID
KEERAVAD END PESSA KRUSI.

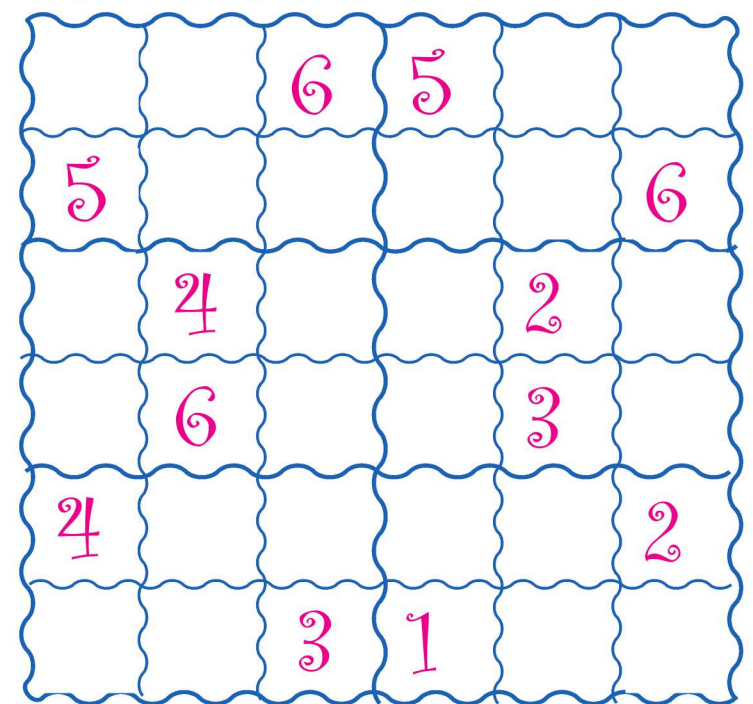
SILMAD KINNI, VALGUS ÄRA,
JA EI MINGIT PLÄRALÄRA.
NÕNDAVIISI SEITSE KUUD
NAD LIHTSALT LAMAVAD, EI MUUD.

OLED KADE, JAH?
NARRIN IKKA KAH.

Ott 2017

LASTESUDOKU

KINOFILM

„SEE”

Andy Muschietti lavastatud õuduspõnevik „See” põhineb ülimenukal samanimelisel Stephen Kingi romaanil. Seitse noort Maine’s Derrys elavat heidikut kutsuvad end Luuserite klubiks. Igaüks neist on kohalike kiusajate sihtmärkiks saanud omal põhjusel... ja nad kõik on näinud oma suurimaid hirme ellu ärkamas kujumoonajana, kelle nimeks on See. Derry on olnud selle olendi jahimaaks linna rajamisest peale. Ta ilmub iga 27 aasta tagant maa-alusest kanalisatsioonist päevavalgele, et toituda linna laste hirmudest. Luuserite klubi koondab jõud, et ületada omaendi hirmud ja peatada tapatalgud, mis algasid viimasel päeval, kui väike poiss paberlaevukest otsides kanalisatsiooniuuku... ja otse kloun Pennywise’i kätte vahele kukub. Pennywise’i kehastab Bill Skarsgård. Filmis astuvad üles ka Jaeden Lieberher, Jeremy Ray Taylor, Sophia Lillis, Finn Wolfhard, Wyatt Oleff, Chosen Jacobs jt. Filmi stsenaariumi loojad on Chase Palmer, Cary Fukunaga ja Gary Dauberman.

15. septembril kell 21; 17. septembril kell 17.15; 20. septembril kell 19.30; 21. septembril kell 19.30 Haapsalu kultuurikeskuses.

Pilet 4 €.

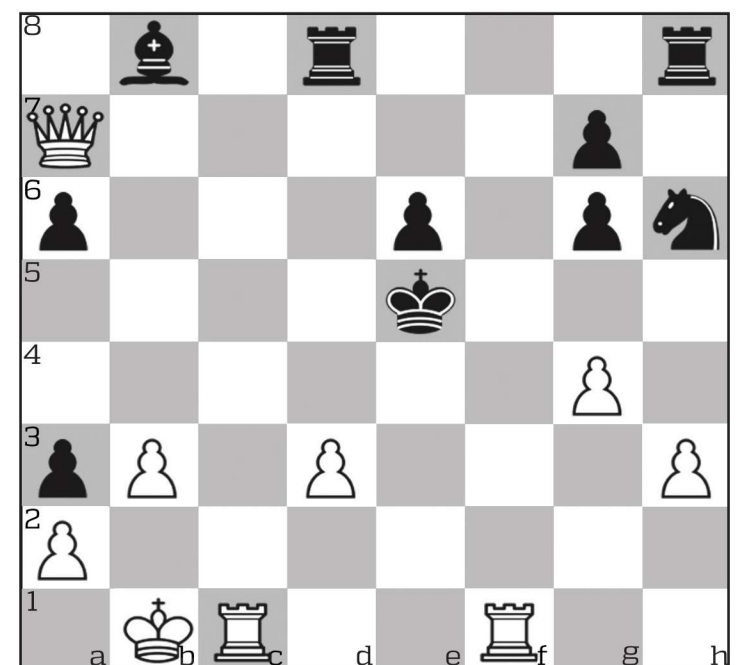
„DŽUNGLIÄSSAD. FILM”

Saage tuttavaks Džungliässadega! Kamba juht on triibuline kung fu pingviin Maurice, keda ümbritsevad ta lapsendatud poeg Juunior, triibuline kung fu... kuldkala, nutikas tontkandlane Gilbert ja ülienergiline gorilla Miguel. Kuigi nad said just jagu džungli viimastest pahategijatest kurjadest paavianidest, seisavad nad silmitsi koala Igoriga. Igor kavatses aastaid varem džungli hävitada, kuid ta plaani peatasid džungli algsed kangelased Tšempionid, eesotsas Maurice’i kasuema tiiger Nataša. Igor ihkab nüüd aga kättemaksu ning Tšempionid ja Džungliässad peavad jõud ühendama. Dublaažirežissöör on Oleg Davidovich, dublaažiprodutsent Andrus Kasesalu. Tekstid tõlkinud Tom Karik. Filmis annavad tegelastele hääle Tiit Sukk (pingviin Maurice), Emil Rutiku (koala Igor), Tarvo Krall (konn Al), Margus Pilt (konn Bob), Kristiine Truu (tiigriema Nataša), Tanel Bergman (ahv Toni), Andres Liivak (gorilla Miguel), Priit Oövel (ninasarvik Koljat), Toomas Krall (pisike pungsilml Gilbert), Kadri Bergman (nahkhiir Batricia) jt.

17. septembril kell 17.30; 19. septembril kell 17.30; 20. septembril kell 17.30; 21. septembril kell 17.30 Haapsalu kultuurikeskuses.

Pilet 3 €.

MALE

LP RISTSÕNA- JA MALELAHENDAJAD

Eelmise nädala vastused: Ld4+; Vf6; Lxf6+; Lg7; Lxg7#.

Matt kolme käiguga.

Leidke tänasest ristsõnast lahendus vastuse realt.

Eelmise nädala vastus: Otto Wilhelm Masing, Tartu botaanikaead.

Lahendusi ootame hiljemalt järgmise nädala reedeks aadressil reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu. Augustis õigesti vastanute vahel loositakse välja Lääne Elu meeneid.

tänav Tallinnas	vanamees	pallaadium	alumiinium	e. laulja (n + in)	9. sept	t. seljavalu
si tähis	itsitavad	elekt. kirjad		vigastati	olemas olev	liiter
						rahvalaul
						rahvus
vald						
kolmas põlvkond					ultralühi	
naisenimi			kirjatäht		sugupool	
iriidium	sõjamasin		liitsõna		taat (vk)	
	is. as.				paaidu	
vere-sugulane				kuju Eesti müto-		
				loogiast		
tee lahti	jõgi Ukrainas	täisühing		saksap. naiseni-		pärilikk. kandjad
	500. kunstnik	hange		Saksamaa domeen		50. naiseni-
mehe-ode		naisenimi			associat. of energy engineers	kommun. eh. tehnikum
		vanuse				sides.
anno Domini	Smuuli näidend		Eesti domeen	ideetu	L. Magadani obl.	
	mussegi		peatuseski	fluor	moon	
pikkuse mõõtühik	Jeesuse ema nimi			omand		beebi
	mänguasi			t. kõnekaart		vehklem. ala
naisenimi		küla Muhum.				gramm
siis (ingl)		lõõritus		noot		Lääne Elu
				linn Belgias		... koer
	1. sept					
	looda, armasta					
		tihe vilt		too ja ...	järjest tähed	pepu
		vaba-võitlus		poeg mehenimi	põiming	täpitäht
televisioon	8. sept					vedeliku mahu ühik
2 x kons	vanaisa					naisenimi
	paber-rahvas		loovutama	is. as.	armastus	
	suvi (murd)		esiema	sõsara	kunstnik	
		sõlmi				meheeni-
		Egiptuse domeen		lurr		eitus
				ante meridiem		erbium
					kõuk	
					supi-vedelik	
					vesinik	
tik-...			k. Orissaare v	naisenimi		
... hüpe			armast. jumal	mõla		

E 11. september

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Maahommik
12.35 Eesti lipp ümber Islandi
13.05 Unustatud maitseed
13.35 Väekas smuuti
14.05 Meie maailm
15.00 Riigikogu sügishooaja avaistung
15.40 LIVEstonia
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 Meie Eestid
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Kontrolli alt väljas – Maailma Kaubanduskeskus
23.05 Arvo Pärt novembris 1978
23.40 Ringvaade
00.43 ERR.ee uudised

06.10 Armastuse maitse
06.55 Mr Bean
07.20 Alvin ja koopaoravad
07.35 Pöörased jäneseid
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 KMD Klubi
13.00 Vallaline kaunitar
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladekatiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Köök
20.30 Kodutunne **21.30** Nukuma- ja **22.30** KMD Klubi **00.00** Patu linn 2 **01.45** Heeringas Veenuse ölal
02.15 Meistervaraste saladused
03.00 Reporter **03.50** Külade-
 tektiivid **04.40** Vanade riiete võlu
05.30 Restart

06.15 Winxid **06.40** Minu väike
 poni **07.05** Käсна-Kalle Kant-
 püks **07.30** Saatuslik valik **08.25**
 Minu köök on parim **09.25** Üllata
 Eestit! **09.55** Kirgede torm **11.00**
 Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop
11.50 Jääaeg 2. Suur sula **13.55**
 Súdameasi **15.00** Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgede torm **17.40** Minu köök
 on parim **18.45** Seitsmesed.
 Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00**
 Kuuurija **21.00** Hüpnosisöör
21.30 Merivälja **22.30** Raudmees
 3 **01.05** Sherlock New Yorgis
02.00 Moodne perekond **02.25**
 Merivälja **03.10** Kuuurija **03.55**
 Hüpnosisöör **04.20** Seitsmesed.
 Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25**
 Súdameasi

07.00 Mukk ja Tšavapa **07.10**
 Karusmarjad metsikus looduses
07.35 Väike prints **08.00** Susapu-
 sa Okidos **08.10** Dimitri ja sõbrad
08.15 Lastetuba **08.30** Pipi, Pupu
 ja Rosmary **08.35** Prügihunt ja
 Superjanes **09.00** Ringvaade
10.00 Paks boss **10.50** Arvo Pärt
 – isegi kui ma kõik kaotan **12.23**
 ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase
15.50 Papist poisid **16.00** Laste-
 tuba **16.15** Loomaaia tee 64
16.25 Rüütel Rooste **16.35** Milly
 murab pead **16.45** Džungliraamat
17.00 Mina ja Miia **17.25** Beni
 ja Holly väike kuningriik **17.35**
 Mukk ja Tšavapa **17.45** Vahva
 Roosi **18.00** Džungliässad **18.10**
 Zou **18.20** Pipi, Pupu ja Rosmary
18.30 Lastetuba **18.45** Okto-
 naudid **18.55** Uus Tase **19.20**
 Aktuaalne kaamera (viipekeeles)
19.30 Rakett 69 **20.00** Maa-
 hommik **20.45** Eesti lood **21.10**
 Noormees jalgrattal muusikat
 kuulamas **21.20** Kultuuriuudised
 21.30 Tallinna Tudengipäevade
 Öölaulupidu **22.50** Peegel **00.44**
 ERR.ee uudised

T 12. september

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Hommik Anuga
13.05 Osoon
13.35 Välisilm
14.10 Sünnist saati
15.05 Hetk ajaloos
15.10 Ajavaod. Riigi mehed
15.40 Virulased
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Foorum
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Armastus Berliinis
23.00 ETV live
23.30 Ringvaade
00.32 ERR.ee uudised

06.10 Armastuse maitse
06.55 Mr Bean
07.20 Alvin ja koopaoravad
07.35 Pöörased jäneseid
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Nukumaja
12.30 Köök
13.05 Vallaline kaunitar
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladekatiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Radar
21.00 Krimi
21.30 Raev
00.05 Vuntsidega superkeltm
01.50 Patu linn 2
03.30 Reporter
04.27 Kodutunne
05.25 Restart

06.15 Winxid **06.40** Minu väike
 poni **07.05** Käсна-Kalle Kantpüks
07.30 Saatuslik valik **08.25**
 Minu köök on parim **09.25** Üllata
 Eestit! **09.55** Kirgede torm **11.00**
 Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop
11.50 Kuuurija **12.55** Merivälja
13.55 Súdameasi **15.00** Saatuslik
 valik **16.00** Vaprad ja ilusad
16.30 Kirgede torm **17.40** Minu
 köök on parim **18.45** Seits-
 mesed. Uudised **19.25** Seitsmesed
20.00 Lillepood **20.30** Suletud
 uste taga **21.30** Padjaklubi **22.30**
 Professionaal **00.30** Kutsuge Cob-
 ra **11.01.35** Louie **02.00** Lillepood
02.30 Padjaklubi **03.25** Suletud
 uste taga **04.20** Seitsmesed.
 Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25**
 Súdameasi

07.00 Zou **07.10** Džungliässad
07.20 Beni ja Holly väikekuningriik
07.35 Vahva Roosi **07.45** Milly
 murab pead **07.50** Mina ja Miia
08.15 Lastetuba **08.35** Dimitri
 ja sõbrad **08.40** Pipi, Pupu ja
 Rosmary **08.50** Oktonaudid **09.00**
 Ringvaade **10.00** Paks boss **10.50**
 Tallinna Tudengipäevade Öölaulu-
 pidu **12.14** ERR.ee uudised **15.30**
 Uus Tase **15.50** Papist poisid
16.00 Lastetuba **16.15** Loomaaia
 tee 64 **16.25** Kosmoselendurid
16.40 Meistrimehed Pat ja Mat
16.45 Džungliraamat **17.00**
 Mina ja Miia **17.25** Beni ja Holly
 väike kuningriik **17.35** Mukk ja
 Tšavapa **17.45** Džungliraamatu
 safari **18.00** Peeter Paani uued
 seiklused **18.20** Wissper **18.30**
 Lastetuba **18.50** Lammass Shaun
18.55 Uus Tase **19.20** Aktuaalne
 kaamera (viipekeeles) **19.30** Ra-
 kett 69 **20.00** Ravimid äri huvides
 kaamera **20.45** Eesti lood **21.00**
 4x4. Kaukaasia **21.30** Kultuuriuudi-
 sed **21.35** Teaduspalavik **22.05**
 Motley õigus **23.30** Eesti TOP 7
00.20 Raamatupood **00.50** ERR.
 ee uudised

K 13. september

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Prillitoos
12.45 Täendamisi
12.50 Leiutades Eestit
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Meie Eestid
14.30 Foyle 'i sõda
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Ajavaod. Riigi mehed
23.30 Minu pere
00.00 Ringvaade
01.01 ERR.ee uudised

06.10 Armastuse maitse
06.55 Mr Bean
07.20 Alvin ja koopaoravad
07.35 Pöörased jäneseid
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.05 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Radar
12.30 Krimi
13.05 Vallaline kaunitar
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladekatiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev.
 Rooside sõda
21.00 Heeringas Veenuse ölal
21.30 Pilvede all
22.30 Naistevangla
23.35 Vahelevõtja. Rängad
 kuriteod **00.30** Pärapõrgu perekond
00.55 Nukumaja **01.50** Nuuskija
02.50 Reporter **03.40** Küladek-
 tiivid **04.30** Hooaeg **05.05** Rooli
 võim **05.30** Restart

06.15 Winxid **06.40** Minu väike
 poni **07.05** Käсна-Kalle Kantpüks
07.30 Saatuslik valik **08.25** Minu
 köök on parim **09.25** Lillepood
09.55 Kirgede torm **11.00** Vaprad
 ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
 Suletud uste taga **12.55** Padjaklubi
13.55 Súdameasi **15.00** Saatuslik
 valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgede torm **17.40** Minu köök on
 parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Me
 saime lapse **21.00** Võimalik vaid
 Venemaal **22.00** Lillepood **22.30**
 Juurdlust viivad läbi sensitiivid
00.05 NCIS kriminalistid **01.00**
 Top Gear. võidusõidud **02.05** Me
 saime lapse **02.50** Muppetite film
04.20 Seitsmesed. Uudised **05.00**
 Seitsmesed **05.25** Súdameasi

07.00 Peeter Paani uued seiklused
07.20 Beni ja Holly väike kuning-
 riik **07.35** Džungliraamatu safari
07.50 Dimitri ja Miia **08.15** Lastetu-
 ba **08.30** Loomaaia tee 64 **08.40**
 Wissper **08.45** Kosmoselendurid
09.00 Ringvaade **10.00** Paks
 boss **10.50** Eesti muusikavideod
11.22 ERR.ee uudised **15.30** Uus
 Tase **15.50** Papist poisid **16.00**
 Lastetuba **16.15** Kati ja Mimmu
16.25 Kiisud, edasi! **16.30** Vembu
 ja Tembu seiklused **16.55** Lola
 Pikk-kõrv **17.00** Väike prints **17.25**
 Beni ja Holly väikekuningriik **17.35**
 Susapusa Okidos **17.45** Vahva
 Roosi **18.00** Džungliässad **18.10**
 Zou **18.20** Pipi, Pupu ja Rosmary
18.30 Lastetuba **18.45** Päev,
 kui Henri kohtas...? **18.50** Papist
 poisid **18.55** Uus Tase **19.20**
 Aktuaalne kaamera (viipekeeles)
19.30 Rakett 69 **20.00** Inimese
 ajastu **21.00** 4x4. Kaukaasia
21.30 Kultuuriuudised **21.35** Öpi-
 lane **23.30** Ohtlik lend **00.15** 4x4.
 Kaukaasia **00.48** ERR.ee uudised

N 14. september

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Pealtnägija
12.45 Foorum
13.45 OP
14.15 Töörööbikud
14.40 Paksem kui vesi
15.25 Paksem kui vesi
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Arktikast Antarktikasse
20.30 Riigimehed
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Uudishimu tippkeskus
22.10 Max Raabe ja Paleeorkester
23.40 Üks koorilaul
23.45 Ringvaade
00.49 ERR.ee uudised

06.10 Armastuse maitse
06.55 Mr Bean
07.20 Alvin ja koopaoravad
07.35 Pöörased jäneseid
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.05 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Pilvede all
12.30 Heeringas Veenuse ölal
13.05 Vallaline kaunitar
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladekatiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Minu unustamatu välisreis
21.00 Heeringas Veenuse ölal
21.30 Vastikud ülemused 2
23.30 Raev **02.00** Naistevangla
02.50 Vahelevõtja. Rängad k
 uriteod **03.35** Reporter **04.30**
 Pilvede all **05.25** Restart

06.15 Winxid **06.40** Minu väike
 poni **07.05** Käсна-Kalle Kantpüks
07.30 Saatuslik valik **08.25** Minu
 köök on parim **09.25** Võimalik vaid
 Venemaal **09.55** Kirgede torm
11.00 Vaprad ja ilusad **11.35**
 Top Shop **11.50** Me saime lapse
12.55 Võimalik vaid Venemaal
13.55 Súdameasi **15.00** Saatuslik
 valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgede torm **17.40** Minu köök on
 parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Üllata
 Eestit! **20.30** Kättemaksukontor
21.35 Kolmraudne **23.05** CSI
 kriminalistid **00.05** Kondid **01.05**
 Graceland **02.00** Üllata Eestit!
02.25 Kolmraudne **03.30** Kät-
 temaksukontor **04.20** Seitsmesed.
 Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25**
 Súdameasi

07.00 Zou **07.10** Džungliässad
07.20 Lola Pikk-kõrv **07.25** Beni
 ja Holly väike kuningriik **07.40**
 Vahva Roosi **07.50** Väike prints
08.15 Lastetuba **08.30** Kati
 ja Mimmu **08.40** Pipi, Pupu ja
 Rosmary **08.50** Päev, kui Henri
 kohtas...? **08.55** Kiisud, edasi!
09.00 Ringvaade **10.00** Paks
 boss **10.50** Teaduspalavik **11.20**
 Eesti muusikavideod **11.51** ERR.
 ee uudised **15.30** Uus Tase **15.50**
 Kriksatrullid. Õpime joonistama
16.00 Lastetuba **16.15** Kati ja
 Mimmu **16.25** Tuutu ja Potsu
16.35 Karusmarjad metsikus
 looduses **17.00** Väike prints **17.25**
 Beni ja Holly väikekuningriik **17.35**
 Susapusa Okidos **17.45** Džungli-
 raamatusafari **18.00** Mina ja Miia
18.25 Wissper **18.30** Lastetuba
18.45 Röömutirts **18.50** Must ja
 valge koer **18.55** Uus Tase **19.20**
 Aktuaalne kaamera (viipekeeles)
19.30 Rakett 69 **20.00** Üheksa
 kuud, mis meid kujundavad **20.55**
 Allveelennud **21.00** 4x4. Kaukaa-
 sia **21.30** Kultuuriuudised **21.35**
 Võõramaalane **22.30** Võõramaa-
 lane **23.30** Eesti lood **00.00** 4x4.
 Kaukaasia **00.33** ERR.ee uudised

R 15. september

06.55 Terevisioon
08.00 EL majandus- ja
 rahandusministrite kohtumine
09.15 Minu pere
09.50 Terevisioon
10.55 Robbie Williams. Live in
 Tallinn
11.50 EL majandus- ja
 rahandusministrite kohtumine
12.30 Suud puhtaks
14.00 Uudishimu tippkeskus
14.30 Missioon „Mozart“
15.20 Üks koorilaul
15.25 Nota bene! Teatriluulud
16.10 Paks boss
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 EL majandus- ja
 rahandusministrite kohtumine
18.15 3 hitti
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Töörööbikud
20.30 Jah, härra peaminister
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Doktor Foster
22.40 Sõnad ja pildid
00.30 Pealtnägija
01.19 ERR.ee uudised

06.10 Armastuse maitse
06.55 Mr Bean
07.20 Alvin ja koopaoravad
07.35 Pöörased jäneseid
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.05 Purunenud elud
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Pilvede all
12.30 Heeringas Veenuse ölal
13.05 Vallaline kaunitar
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladekatiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Hop
22.00 Mamma Mia! **00.10** Köök
00.40 Vastikud ülemused **2** **02.25**
 Reporter **03.15** Pärapõrgu pere-
 kond **03.40** Küladekatiivid **04.30**
 Nuuskija **05.30** Restart

06.15 Winxid **06.40** Minu väike
 poni **07.05** Käсна-Kalle Kantpüks
07.30 Saatuslik valik **08.25** Minu
 köök on parim **09.25** Üllata Eestit!
09.55 Kirgede torm **11.00** Vaprad
 ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
 Kättemaksukontor **12.55** Papad
 Mammad **13.55** Súdameasi **15.00**
 Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja
 ilusad **16.30** Kirgede torm **17.40**
 Minu köök on parim **18.45** Seits-
 mesed. Uudised **19.25** Seitsmesed
20.00 Papad Mammad **21.00**
 VENE KATASTROOFID. Metroo
23.50 Eksid rannal **01.20** Hawaii
 5-0 **02.10** Ameerika õudukas
03.10 Eksid rannal **04.35** Seits-
 mesed. Uudised **05.15** Seitsmesed
05.40 Súdameasi

07.00 Susapusa Okidos **07.10**
 Beni ja Holly väikekuningriik **07.20**
 Must ja valge koer **07.30** Mina ja
 Miia **07.55** Džungliraamatu safari
08.05 Kriksatrullid. Õpime joonis-
 tama **08.15** Lastetuba **08.25** Kati
 ja Mimmu **08.35** Wissper **08.40**
 Tuutu ja Potsu **08.55** Röömutirts
09.00 Ringvaade **10.00** Paks boss
10.50

Kirju Buenos Airesest

61.
osa

JÄRJELUT

EIA UUS

Meie naistel on väga raske elu olnud, oleme kõvaks muutunud, tugevaks saanud, ja seevõrra lubavad mehed endale nõrkust.”

Sõidu lõpus suudlesin taksojuhti põsele. Sest pärast ühte kuud Buenos Aireses on see enesestmõistetav.

K.

Mu esimene kokkupuude Tigre deltaga oli „Ladina rahva” raamatu kaudu, sest eestlastel oli Tigres oma saar, alles 2006 oli, ilmselt on veel nüüdki.

Kui tol ööl Joséga kirjanduspeol tutvusin, saatis ta järgmisel päeval foto idüllilisest veevaatest – ta kolis Buenos Airesest Tigresse, et olla eemal droogidest ja pidudest, lastel ka seal parem kasvada, tal endal ja luuletajast naisel rahulikum kirjutada.

Eile võtsin end siis lõpuks kokku, et Tigresse minna. See „30 km linnast” oli mind alati pisut hirmutanud, aga José ütles, et lihtsalt istud rongi ja valmis, ei pea kõigepealt bussiga kesklinna logistama, et siis kusagil rahvamasis rongijaamas tungel-

da. Selle asemel pisikene Nuñezi rongijaam peaaegu minu tänaval, küll teisel pool suurt teed.

Naljakas, et peab ennast kokku võtma selleks, et midagi uut proovida (nagu rongiga sõita), ja siin pean ma iga päev midagi uut proovima, üles leidma, maitsuma, ennast kuidagi ületama.

Kaardi peal elan mina Buenos Aireses äärelinnas, täitsa viimase vindi peal. Aga rongiga Tigre poole sõites sain aru, mida tähendab Greater Buenos Aires Area, Suurem Buenos Aires Piirkond: linn läheb lihtsalt edasi ja edasi ja edasi täpselt samasugusena. Mingisugust katkestust ei ole. Sama Baires nagu minu Saavedra jätkub Tigreni välja. Tigre on nagu Laagri Tallinnale.

Ainult et ta on täiesti omaette maailm, nii teistmoodi. Geograafia ja pinnavormid tingivad selle.

Tigre asula paikneb Parana deltas, mis tähendab hästi palju saarekesi ja jõgesid ja veetransporti, nime sai ta jaguaride (ekskl-kult „tiigrite”) järgi, keda siin vanasti jahiti.

„Ma ei suuda uskuda, et sa siin oled,” ütleb José. „SINA... SIIN!”

Meil oli kokku lepitud, et nad võtavad mind naisega koos vastu, aga nüüd hakkab ta huultelt libisema vihjeid, nagu ta oleks naisele selle kohtumise ära keelanud. Alguses ütleb ta, et ta naine pidi hoopis minema vaeseid lapsi lugema õpetama slummi, aga siis sisistab kuidagi, et sa ei kujuta ette, kui väga ta mind veenis, et ma teid kokku laseksin.

Imelik, ebamugav. Teada, et minul ei ole mingeid plaane selle mehega, aga nüüd hakkab tek-kima tunne, et ta naine arvab, et on, ja mees ei tee endast kõrvõmalikku, et talle vastupidist tõestada. Olen nälgane ja pool päeva söömata nagu ikka, nõuan kõigepealt sööma minna. Kuum ilm on, restoranil on kõik maast laeni klaasuksed lahti. Iga kord, kui ma midagi hispaania keeles ütlen prouale või härrale, restorani

• „Ei, Eia, see olukord on selline, aga sina VALID sellega leppida. Sinu valik on niiviisi elada, sest sa valid seda taluda.”

KULTUURITEATED

• TERVIS JA SPORT

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaeroobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €; R–P 14 €. **Sügisel eripakkumine** – kohvi-šokolaadimähis 56 €; maniküüri ja pediküüri komplekshooldus 39 €; näomassaaž ja mask 30 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud E–L kl 6–9 (3 €), 13–22 (7–10 €), P 6–9 (3 €), 9–22 (10 €). Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22 (4 €). Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4414.

• TANTSUÕHTUD

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 9. sept kl 20.30 tantsuõhtu, mängib Principial. Tel 472 4605, 503 7289. Vt framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. L, 9. sept kl 20.30 tantsuõhtu, tantsuks mängib ja laulab Urmas Koppel. R, 15. sept kl 21 romantiline klaverimuusika „Lahe kuma”, pianist Alari Tamm. L, 16. sept kl 20 tantsuõhtu, ansambel Ragnar & Co. Tulekul 14. okt kl 20 Kalle Sepp ja ansambel Locomotiiv.

• KINO

Haapsalu kultuurimajas 8. sept kl 20; 10. sept kl 16; 12. sept kl 19 ja 14. sept kl 19.30 film „Tulbipalavik”, pilet 4 €.

• TEATER

SEE teatris 10. sept kl 14 esitleb Kose näiteseltsing Kikerdis lavastust „Mulluta Mari ja Uiu küla”. A. Liivese jutu „Tormipüha” järgi dramatiseerinud ja lavastanud Maie Matvei. Piletid 3 ja 2 eurot.

Haapsalu kultuurikeskuses 13. sept kl 19 Endla teatri lavastus „Mitte praegu, kallisi”. Täispilet 15 €, sooduspilet 13 €.

• TEATER

Haapsalu raamatukogus 12. sept kell 17.30 esitleb Elin Toona Gottschalk oma mälestusteraamatut „Pagulusse. Lugu elust, sõjast ja rahust”.

• RAAMATUKOGU

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt

ja kojulaenutuse osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. P suletud. **Igal laupäeval kell 11** on lasteraamatukogus jutuuhommik. Raamatulaenupunkt sotsiaalmajas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14. Vaata www.lib.haapsalu.ee.

• MUUSEUMID

Rannarootsi muuseum on suletud remondi tõttu. Röömsa taaskohtumiseni uuel aastal.

Rõude muuseum avatud L ja P kl 11–16, muul ajal ettetellimisel tel 5683 1203. Avatud näitus „20. sajandi rõivad ja peakatted”.

Hanila muuseum avatud ettetellimisel. www.hanilamuuseum.ee.

Ants Laikmaa majamuuseum ja park (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula v): K–P 11–16. www.salm.ee. Ahto Laadoga maalide näitus. Näitus jääb avatuks oktoobrikuu lõpuni.

Haapsalu raekoda (Kooli 2) on 17. septembrini avatud E–P 11–17. Edasi K–P 11–17. www.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus (Kooli 5) on 17. septembrini avatud E–P 11–17. Edasi K–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum R–P 11–16. www.salm.ee.

Haapsalu piiskopilinnuse muuseum on remondi tõttu suletud. Endiselt on avatud linnuse suur õu ja mänguväljak. Toomkirik on avatud R–L 10–14, P 11–15. Giidituurid: linnus@salm.ee; 37 2518 4664.

• NÄITUSED

Maie kunstipood (Posti 2): E–R 10–18, L 10–15 Haapsalu ja Läänemaa kunstnike müüginäitus.

Haapsalu kunstikooli galeriid (Jaani 2) T–R 14–18 ja L 12–16. Tasuta. **Majagaleriis:** kunstikooli õpilastööde näitus kunstiringi ja ettevalmistusrühmadelt 9. septembrini. **Hoovigaleriis:** Animaenigma 18. septembrini.

Võlgaleriis: May ja Ursula Aava-salu näitus „Õös on asju” 9. sept.

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11) T–R 10–18, L 10–15. Näitus „Eesti otsib leiutajat”.

Keskraamatukogu (Posti 3): lugemissaali fuajees Euroopa Ko-

misjoni näitus „Euroopa kultuuriparandi märgis”.

Haapsalu pitsikeskus (T–R 11–18, L 11–15).

Haapsalu linnagaleriis Raul Kelle-ri „ravi/cure” näitus.

Spaahotelli Laine fuajee-galeriis (Sadama 9/11) Ahto Laadoga maalide näitus „Päikest sügisesse”.

Lääne Elu toimetis
Haapsalus Posti 30
(II korrus)
avatud E-R kl 8.30-17.
Tel 473 7222,
473 7111,
e-aadress
info@le.ee.

ÖNNITLUS

Sul on sada kätt ja sada asja
soovime sul sadant õnne

VELLO ULLA
70

Õnnitleme juubeli
puhul!

Maimu, Marelle, Marko,
Robin, Lisette, Hendrik,
Katariina ja Andrus

Loe veebis www.le.ee

TEATED

ELEKTRIKATKESTUSED

Elektrivõrgu hoolduse ja remondi tõttu on elektrikatkestus:

11. sept kl 9–12 Vormsi saarel Pere, Kiriku, Haigla aj;

11. sept kl 9.30–12 Panga aj;

11. sept kl 13–16 Pagasi, Mikhli, Hansu, Kelu, Astangu, Rannu aj;

12. sept kl 9–9.30 ja 13. sept kl 9–13 Soome aj;

12. sept kl 9–16 ja 13. sept kl 12.30–13 Paju, Kasari, Paali aj;

14. sept kl 10–16 ja 15. sept kl 9–15 Erite aj.

Loodame teie arusaamisele ja mõistvale suhtumisele.

Imatra Elekter AS

Hanila maapäev ja laat

Hanila maapäev 2017 ja mihkli-päeva laat on 24. septembril kell 10 Kömsi rahvamajas ja majaesisel platsil.

Müügikohtade broneerimine ja info tel 525 3236, leamaeorg@gmail.com, Kömsi Rahvamaja FB.

Hanila vallavalitsus

Suletud tänavad

Vee- ja kanalisatsioonitorude ehitus- ning taastamistööde tõttu on suletud: • 11.–17. sept osaliselt Lahe tn lõigus Wiedemanni kuni Suur-Liiva tn. Palume võimalusel kasutada ümbersõiduks Karja ja Saue tn. Seejärel algavad taastamistööd Õpetaja tn 2 juures ja Niine tn, Karja tn ning Kastani tn.

AS Viimsi Keevitus

pidavale paarikesele, heldib José, sest mu aktsent pidavat lihtsalt nii nunnu olema. Söök on suupärane, vestlus samuti.

Ühel hetkel saan suure kae-muse, kui mingile ta küsimusele vastates kirjeldan seda tohutut ebaõiglust ja kannatust, mis mu elus on olnud juba üle viie aasta. Ta pilk muutub.

„Aga Eia. Sa oled mulle jät-nud intelligentse inimese mulje.”

Vaatan teda, saamata aru, millest ta nüüd räägib. Miks ta mulle kaasa ei tunne?!

„See on ju su enda valik,” ütleb ta.

„See ei ole minu valik, kui see olukord on selline, kus...”

„Ei, Eia, see olukord on selline, aga sina VALID sellega leppida. Sinu valik on niiviisi elada, sest sa valid seda taluda.”

See on ilmselge. Aga see vapustab mind. Äkitselt heistub suur pilt, kus see Kannataja roll ei ole mulle kõrgemalt kätte antud, et elu aeg kanda, vaid mulle on antud valik, iga päev valik, ja ma olen selle vastu võtnud iga minut. Õilsa eesmärgi nimel.

Läheme kunstimuseumisse, mis on üks vapustavamaid

arhitektuure, mida ma näinud olen. Natuke psühheedne kolonialism linnamõisana. Lossike suure lageda jõe kaldal, aga kõrgel teisel korrusel avanevatest tustest tuleb välja justkui keel, pikk jalutusplatvorm kaunitel sammajalgadel, mis täitsa jõe äärel laieneb rõduks või terras-siks. Ühelt poolt tundub täiesti arusaamatu, miks keegi mida-gi sellist ehitanud on, ja teisalt – miks kõigil majadel sellist ei ole?! Lummas hoone, José sõnul sada aastat tagasi kasiino ja luksusbordell. Suured saalid on kunstiväljapanekuteks alakasutatud, tühjad parketi ja vitraažakendega ruumid võiksid vabalt eksponeerida ajastu-mööblit...

Seal olles helistab Joséle ta naine. Mees ütleb, kus me oleme, ja siis krigistab hambaid: „No see naine teeb ükskõik mida, et sinuga kohtuda!” Minu meelest igati loomulik. „Ta unustas nüüd enda sõnul koduvõtmed maha! Tuleb neid mult võtma!”

Kõnnime kunstimuseumist ära, kui José naine meist autoga mööda sõidab meid märkamata.

Järgneb

NOSTALGIAPÄEVAD

13. NOSTALGIAPÄEVADE PROGRAMM

LAUPÄEV, 9. SEPTEMBER

kl 12 Kogunemine paraadiks Mulla tn ja Lihula mnt

kl 13 PARAAD peatänavalt piiskopilinnusesse

Piiskopilinnuses: laat, täika, ans Mesi ja Oruka punt (Vello Orumet-sa laulud), tantsurühm Must Kohvi ja Cho-Co-Late, slaaviühing Böli-na, Moedemmm, loterii (iga loos võidab)

kl 14.30 Lossiplatsi parklas autode autode vigursõit

kl 16–19 Nostalgilised, line-tants

Lääne maakonna keskraamatukogu (Posti 3)

kl 11–15 Tasuta raamatute laat

Tootmiskoondis „Vikero” (See teater, Vaba 10)

kl 20 Avatakse uksed

Tantsuks V.I.A. 69, Regina ja Madis Kari väike mälestuskontsert Marina Sillastele ja Mihkel Pomerantsile

kl 20 Kino Klubi (See teatri õuel ja 2. korrusel)

Vanade aparaatidega näitavad vanu filme Eimar Sikmann ja Riho Luhter. Pääse 7 €

Haapsalu Vanakino (Suur-Lossi 14), nostalgiapäevade ametlik ööklubi

kl 20 Avatakse uksed

kl 21 DJ Lauri Herman (raadio Elmar). Pääse 5 €

PÜHAPÄEV, 10. SEPTEMBER

Tootmiskoondis „Vikero” (See teater, Vaba 10)

kl 12 Nostalgiapäevade ametlik lõpetamine. Oksjon

kl 14 Kose näiteseltsi Kikerdis lavastus „Mulluta Mari ja Uiu küla”. Lavastaja Maie Matvei. Pääsmed 3 ja 2 €.

INFO: FB nostalgiapäevad, info@seeteater.ee

SISUTURUNDUS

Ugala humoorikalt teraapiline lavastus lapsevanematele

Miks küll pole maailmas ühtegi näidendit, mis räägiks ausalt ja ilustamata lapsevanemaks olemisest ja selleks kasvamisest? Küllap on asi selles, et need, kes võiksid sellest kirjutada, kasvatavad lapsi. Või kas on nii? Ugala dramaturg Liis Aedmaa võttis kahe lapse kõrvalt aega ja valmis siia näidend ning lavastus „Emadepäev”.

„Emadepäev” räägib elust enesest. Laval katsutakse leida võluresepti, kuidas oma lastest normaalsed inimesed kasvatada seejuures ise mõistuse juurde jäädes.

Osades neli Ugala naisnäitlejat, kes on ka ise emad: Terje Pennie, Kadri Lepp, Triinu Meriste ja Jaana Kena.

„Emadepäev” jõuab Haapsalu kultuurikeskuse lavale esmaspäeval, 25. septembril kell 19.

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.

Toimetis 473 7222,

kuulutused ja reklaam 473 7111,

e-post info@le.ee

Kodulehekülj: www.le.ee

Peatoimetaja

Andrus Karnau

Toimetajad Kaie Iives, Lemmi Kann,

Kaire Reiljan, Urmas Lauri, Tarmo Öuema

Reklaam reklaam@le.ee

Küljendaja Tiina Liiv

Korrektor Heli Tammik

Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtja

Merilin Sellik

Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk

Raamatupidaja Vilma Hõovel

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504

Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud

Printallis

Pangakontod

Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,

SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

MÜÜK
Auto- ja majavõtmete valmista-
mine, lukkude paigaldus ja müük.
Autoraadiod ja kôlarid. Autoalar-
mid. Rauduksed. LVL OÜ, Posti 39
(veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuah-
jud, kaminad, pliidad ja boilerid.
Paigaldus. Pottsepatööd.
Tel 505 4355.

Müüme põranda-, voodri- ja ehitus-
laud mitmes laiuses. Vedu tasuta.
Tel 506 4651.

Küttepuid. kuiv või toores, nii lahti-
selt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik** 30
kg. Tel 523 8852, 473 3301.
Tammara farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores haab 28;
kask 35; okaspuu 30 €/rm. Pikkus
30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 ja 10 rm
kaupa. Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kami-
napuud ning pakitud turba- ja pui-
dubrikett. Kohalevedu tasuta.
Tel 523 8503.

Müüa pakitud puidubriketti ja
pelleteid koos veoga, soovi korral
ladustame. Tel 5078754,
www.briketivedu.ee.

Müüa ehituslikku saematerjali ning
voodri- ja põrandalauda.
Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuid müük (lehtpuu). Pikkus
30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt
ostja soovile. Hind alates 28 €/rm.
Tame alates 5 rm. Hind koos kohale-
veoga Haapsalu linna piires.
E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

Halukalur OÜ pakub poolkuivi ja
tooreid halli lepa, sanglepa, kase
ja segapuu küttepuid, halu pikkused
vastavalt tellija soovile. Kogused al
3–17 ruumist. Hinnad kokkuleppel.
Tel 5343 0708, lauri@halukalur.ee.

Sise-, välisvoodri ning põrandalaua
ja saematerjali müük. Vedu üle Eesti
tasuta. Tel 5373 1117.

Müüa küttepuid. Hall lepp al 28 €/rm,
segapuu al 28 €/rm, must lepp al
32 €/rm ja kask al 35 €/rm. Vedu hin-
nas. Halu pikkus vastavalt ostja soo-
vile. Tel 5666 0431.

Küttepuid müük (30–60 cm), ka
võrkottides. Soodsad hinnad ja kiire
tame. Helistaja me toome ära.
Tel 5457 5571.

Otse tootjalt pakitud puit ja turba-
brikett, 6–8 mm pellet, kuivad klotsid
pakitult. Kivisüsi 25 kg kotis.
Vedu 506 8501.

Müüa konservikarbid, -kaaned, auto-
klaavid, kaanetajad. Tel 506 8501.

Haapsalu Veevärk AS müüb **kom-**
postmulda. 4 tonni linna piires
(Uuemõisa, Kiltsti, Paralepa ja Valge-
välja k.a) koos veoga 22,40 €. Info ja
tellimine 473 5018 või 514 5857.

Müüa 3 m küttepuid. Kohalevedu.
Tel 505 3786.

Lepp ja segalehtpuu 30; must lepp
ja saar 32 ning kask 35 €/rm. Kuiv
okaspuu 34; segapuu 37; segaleht-
puu 40; lepp 42; must lepp ja saar
44 €/rm. Kriske OÜ tel 5648 6058.

Müüa kuivad küttepuid (lepp) 2,30 €
ja kütteklotsid (kask) võrkkotis 2 €. Tel
5802 9660.

Müüa kuiv saarepuu – 50 cm.
Hind 35 €/rm. Tel 529 4777.

Kütteklotsid
Haapsalu Uksetehasest
5,5 m³ 180 €
10 m³ 266 €
Hinna sees vedu
Haapsalu ja Uuemõisa piires.
Tellimine ja info tel 472 0800.

OST

Musta ja värvilise vanametalli kok-
kuost Tööstuse 11, Haapsalu. www.
rauspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Vanametalli ost ning olme- ja
ohtlike jäätmete vastuvõtt Pul-
lapääl Läänemaa jäätmejaamas.
Tööstusauto teenus, metalli lõikami-
ne. E–R kl 9–17, L 9–14.
www.feralmet.ee. Tel 5668 1436.

Lihula antiigiäri ostab parima hin-
naga vanavara, kunsti, kulda, hõbe-
dat, märke, rahasid, raamatuid ja
muud. Tühjendusostud majapidami-
se lõpetamisel. Tel 5691 5347.

Ostan vanu raamatuid, postkaarte,
fotosid, merevaigust ehteid, mööblit,
märke, samovare, medaleid,
münste, paberraha, maale, graafikat.
Tel 5829 9810.

KINNISVARA

Posti 21, Haapsalu,
www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD
ja **HINDAMINE.**
Tel **473 4376.**

Silvi Merilo – 522 9958
Kairit Merilo – 506 6996

Triovara Halduse OÜ
ostab põllu- ja
metsakinnistuid üle Eesti.
Tel 507 2231.

Posti18,
Haapsalu.

Võtame müüki teie
KINNISVARA.
Kokkuleppel kliendiga
kohene väljaost.
ott@apslund.ee, tel 506 9600.

Ostame põllu-, heina- ja metsa-
maad. Parim hind. Tel 506 9600.

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põl-
lumaad. Tel 504 5215, 514 5215,
info@est-land.ee.

Rendile anda äripinnad aadressil
Jaama 15, Haapsalu: 175 m² ja
36 m². Kontakttelefon 505 0188.

Müüa suvila Herjajas,
Haapsalust 5 km, 900 m².
Hind 26 000 €. Tel 5805 0607.

Ostan garaaži. Tel 5825 1592.

Soovin osta Haapsalus mugavuste-
ga 2toalise korteri 1. või 2. korrusel.
Tel 5340 4504.

Müüa Virtsu alevikus 2toaline ahju-
küttega korter teisel korrusel.
Hind 6000 €. Tel 5669 3665.

Müüa 3toaline korter Lihula mnt 5,
2. korrus. Hind 35 000 €. Korteri on
tühi. Tel 5814 4851.

SOOVIN ÜÜRIDA

Soovin üürida 1- või 2toalist korterit
Haapsalus. Tel 5839 3633.

TEENUS

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehi-
tustööd. Vihmaveesüsteemide müük
ja paigaldusteenus. Tel 5347 7919.

Matusebüroost, Kooli 4, E–R 9–15,
matusteenused: auto, puusärgid,
ristid, pärjad, kimbud, hauakivid ja
–plaadid. Tel 473 7210, 514 6239.
Matusteenused Lihulas
tel 5373 0448.

Puurkaevude puurimine ja projekte-
rimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd
ning septikute paigaldus. Rauaeral-
dus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415,
504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ohtlike puude eemaldamine ning
okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päe-
va nädalas. Välismaal omandatud
pikaaegne kogemus. Soodne hind ja
kiire teenus. Helistaja julgelt ja leiame
lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik
ehitus- ja remonditööd: fassaadid,
katused, terrassid, saunad, korus-
majade trepikojad jm. Valmistame,
müüme ja paigaldame ka lisalekke.
Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Tootja Läänemaal valmistab klaas-
plastist septikuid ja mahuteid. Kae-
ve- ja planeerimistööd kopplaaduri-
ga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Elav muusika teie mis tahes peole!
Teeme sündmuse toredate ja meel-
dejäävaks! Tel 501 1696,
www.syltament.ee.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remondi-
töid. Meeldivat koostööd soovides
Asrex OÜ. Tel 5622 6716,
info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Viin ära teie juurest kodumasinaid, va-
na mööblit, metalli, ehitusprahti jms.
Lammutustööd. Teen väikseid ehitus-
töid. Tel 5802 9660.

Teostame remonditöid eramajades
ja korterites. Tel 551 6283.

Katuseredelite valmistamine. Katu-
seredelik OÜ. Tel 515 9155.

Hauaääriste ja -kivide paigaldus.
Haudade hooldus ja muud kalmistu-
tööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Professionaalse tekstiilipesuri rent.
Pihustiga puhastusseadete saab
efektiivselt kasutada polstri puhas-
tamiseks või plekkide eemaldami-
seks vaipadelt. Hinnas pesuva-
hendit 1 vaiba, 1 diivani ja 1 autosa-
longi jagu. Päevarent 22 eurot. Info
tabiremont@gmail.com.

Ehitus- ja remonditeenus. Üldehi-
tajad ootavad töopakumisi ehitus-
valdkonda kuuluvatele töödele, kor-
terid ja eramajad. Oma transport ja
töövahendid olemas. Küsi hinnapak-
kumist tel 5673 0846.

Rakkekaevude kaevamine, puhasta-
mine ja remont. Rõngaste vahetami-
ne. Tel 557 4792.

Teostame korterite ja majade kõi-
ki sisetöid. Küsi julgelt lisainfot tel
5632 7955.

TÖÖPAKKUMINE

Talumehe kõrts ootab oma kollektiivi
kokka ja teenindajat. Töö aastaring-
ne. Võta ühendust e-postiga talume-
he@ehejaehtne.ee või tel 5306 2755.

Haapsalu Uksetehas
pakub tööd
puidupingitöölisele.

Tööülesanded:
• uste ja akende valmistamisega
seotud tootmistööd.
Sobiv kandidaat
• on füüsiliselt võimeline tõstma
raskusi;
• kiire, täpne;
• tunneb mõõtevahendeid.

Ülaltoodud töö on kahes vahetuses.
Palun saata CV
piret@uksetehas.ee,
tel 472 0820.

Vajame **Fra Mare Thalasso Spa**
kollektiivi hotelli üldruumide koris-
tajat. Töö on vahetustega graafiku
alusel. Väljaõpe kohapeal. Täpsem
info telefonil 472 4602. Huvi korral
anna endast märku e-postiga sekre-
tar@framare.ee.

Vajame **Fra Mare Thalasso Spa**
kollektiivi köögi abitöölisi. Sinu
ülesandeks on koka abistamine toor-
ainete ettevalmistamisel ja nõude
pesemine. Töötamine vahetustega
graafiku alusel. Väljaõpe kohapeal.
Täpsem info telefonil 472 4602. Hu-
vi korral anna endast märku e-posti-
ga sekretar@framare.ee.

METS

PROMETS OÜ ostab metsa- ja
põllumaad ning kasvava metsa
raieõigust. Tel 5591 9930,
e-post info@promets.ee.

OÜ Landeker ostab
metsakinnistuid.
Tel **511 0415** ja **517 9866.**

- Ostame kasvavat ja
virmastatud võsa.
- Ostame metsakinnistuid (lage-
daks raietud) ja raieõigusi.
- Eemaldame ohtlikke puid.

E-post info@pjforest.ee
Tel +372 5604 0794
PJ Forest OÜ

LOOMAD

HAAPSALU LOOMAKLIINIK
Posti 5. E–R kl 10–18.
Pood E–R 9–18, L 10–14.
Tel 473 5566, 5694 5545.

TEATED

SPORDIKOOLI TREENINGURÜHMAD

Läänemaa spordikoolis on treeningud 2017/2018. õppeaastal 7 spordialal.
Täpsema info treeningutest saab spordialade treeneritelt või spordikoolist
telefonil 473 3426.
Info www.laanesport.ee -> läänemaa spordikool -> erialad

Jalgpall	Aavo Tomingas Mart Pulst	5615 8438 5638 5673
Korvpall	Erkki Lass Jaanus Levkoi	515 3515 520 9996
Kergejõustik	Kaja Ladva Mihhail Jutkin Silvia Ladva	5347 8585 472 4664 521 8979
Lauatennis	Heikki Sool	520 5204
Laskmine	Aile Seppi Mati Seppi	527 1473 518 7748
Ujumine – grupid komplekteeritud, õpilasi juurde ei võeta	Kristjan Kosk	518 6789
Vehklemine	Helen Nelis-Naukas Peeter Turnau Peeter Nelis Brit Ojama	515 7816 504 4126 5664 5069 5567 6097

Läänemaa jalgpalliklubi kutsub poisse ja tüdrukuid liituma meie treeningutega:
• 4–6aastased – kolmapäeviti kell 18 (treener Triin);
• 2010–2011. a vanusegrupp – kolmapäeval ja reedel kell 15 (treener Triin);
• 2008–2009. a vanusegrupp – kolmapäeval ja reedel kell 16 (treener Triin);
• 2007. a vanusegrupp – esmaspäeval kell 15, kolmapäeval ja neljapäeval
kell 15.30 (treener Mart);
• 2006. a vanusegrupp – esmaspäeval, teisipäeval ja neljapäeval kell 16
(treener Aavo).

Lisainfo telefonil 554 2276.
Uutele liitujatele on septembriku treeningud TASUTA!

Liiklusest nostalgiapäevadel

13. nostalgiapäevade korraldajad paluvad vabandust liikluses tekitatava se-
gaduse pärast
• endisaegsete sõidukite paraadi tõttu 9. septembril kell 12–14 Mulla tn – Li-
hula mnt – Posti tn – Karja tn;
• autode vigursõidu tõttu 9. septembril kell 06–16 Lossiplatsil.
Samuti palume vabandust See teatrimaja (Vaba 10) naabrite ees võimaliku
lämi tekitamise pärast 9. ja 10. septembril ürituste ajal!

SEE Teater MTÜ

Toimetus avatud E–R 8.30–17.

Avaldame kaastunnet
Janekule perega poeg
IVO KIVINUKI
ootamatu lahkumise puhul.

Raunex OÜ kollektiiv

Avaldame siirast kaastunnet
Malle Allikale poeg
IVO
surma puhul.
Sügav kaastunne
perele ja lähedastele.

Koostööpartnerid
firmast Voicecom

Iga lahkumine on raske,
iga telesaamine kurb...

Kallis Malle, sügav kaastunne
Sulle ja Su perele kalli
IVO KIVINUKI
kaotuse puhul.

Ene ja Marika peredega

Küünal vaikselt vilgub
viimse voodi ees,
kurbust täis on pilgud,
raske lahkuda...
Kui meil Sa lahkud,
tea, me keskel' jääd.
Muld ei suuda mätta
mälestust Sust head.

Südamlik kaastunne
lähedastele kalli
IVO KIVINUKI
kaotuse puhul.

Markku, Raili, Pilvi ja Ivar

Armsad Malle, Janek ja Jako,
südamlik kaastunne
kalli poja ja venna
IVO KIVINUKI
kaotuse puhul.

Indrek ja Sille perega

Sa oled nüüd vaikuse kaja,
tähehelkide peegeldus vees...
Taeva serval on tilluke maja
ja sina nüüd selle sees...

Südamlik kaastunne
Mallele, Janekile ja Jakole
kalli
IVO KIVINUKI
kaotuse puhul.

Kalle, Liili, Ingrid ja Cärolyn

Südamlik kaastunne
Mallele perega
IVO KIVINUKI
kaotuse puhul.

Silvi poja perega ja
Tiitu tütarde peredega

Ei kao leinavalu hingest,
ei kao silmist pisarad...

Südamlik kaastunne
Mallele perega kalli poja
IVO KIVINUKI
kaotuse puhul.

Saima, Eda ja Heli peredega

Südamlik kaastunne
Milvi Leegale öde
LAINESUITSU
surma puhul.

Tamme 16 majarahvas

Südamlik kaastunne
Maiele lastega kalli
abikaasa, isa ja vanaisa
VILJO STÜFI
kaotuse puhul.

Pilvi, Tanja, Naima ja Lii

Südamlik kaastunne
Maiele, Ethelile ja Ingerile
kalli abikaasa, isa ja vanaisa
VILJO STÜFI
kaotuse puhul.

Aino ja Malle

Armas Maie, sügav kaastunne
sulle ja su lähedastele kalli
VILJO STÜFI
kaotuse puhul.

Juuno, Vello ja Arne peredega

Seal, kus sulgub eluraamat,
algab mälestustemaa...
Täname südamest kõiki häid
inimesi, kes aitasid viimsele
teekonnale saata meie armsa
poja, venna ja onu
UNO LAANESE
ja mälestust temast
kalliks peavad.

Omaksed

Reakuulutus (kuni 4 rida): töopakumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovin üürida 3 €, alates 4. korrast 2,58 €; töötamine 1,94 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakuulutus 10,50 €, topeltsuuruses 18 € ja matustetead (topeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitlus: väike 10,50 € ja topeltsuuruses 18 €. Tänuavaldus 10,50 €. Teated 0,60 €/cm²; raamitult 0,72 €/cm². Kuhu minna 0,36 €/cm². Kirikuteated 12 € kuus kogudus. Avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee

Haapsalu sümboli konkursile tuli 41 tööd

Haapsalu linna sümboli konkursile laekus tähtjaks 23 ümbrikku, milles oli kokku 41 konkursitööd. Komisjoni liikmed hindavad lipu- ja vapikavandeid igaüks kümnepunktsüsteemis, kus moodustub hinnangute alusel lipu- ja vapikavandite pingerida. Komisjon esitab enim hindamispunkte saanud kavandid riigikantseleile arvamuse saamiseks. Seda arvestades võib töö autor konkursitööd muuta või täiendada.

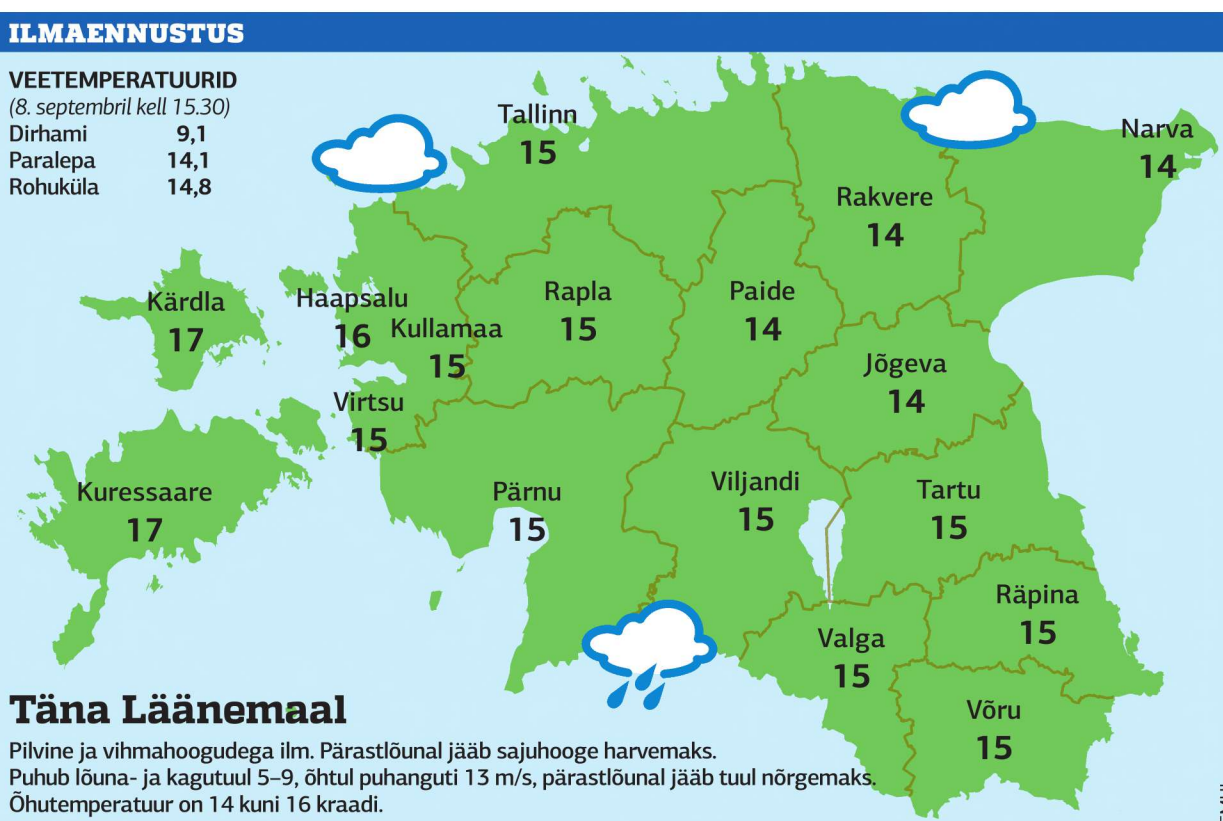
Konkursikomisjoni töö koordinaatori Margus Metsalu sõnul võib ka juhtuda, et lõpuks ei saa ükski esitatud töödest uue omavalitsuse vapiks. „Kinnitada saab uue vapi ja lipu ainult uus volikogu. Meie teeme vaid ettevalmistustööd, mille tulemusel tekib ettepanek uuele volikogule,“ ütles ta.

Komisjoni järgmine koosolek on reedel, 15. septembril. Esitatud tööd on nähtavad internetis aadressil <http://ridalajahaapsalu.ee/symbolika/>.

TARMO ÕUEMÄA

ILMAENNUSTUS

VEETEMPERatuurid
(8. septembril kell 15.30)
Dirhami 9,1
Paralepa 14,1
Rohuküla 14,8

Täna Läänemaal

Pilvine ja vihmahoonedega ilm. Pärastlõunal jääb sajuhooge harvemaks. Puhub lõuna- ja kagutuul 5–9, õhtul puhanguti 13 m/s, pärastlõunal jääb tuul nõrgemaks. Õhutemperatuur on 14 kuni 16 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
12°...20°	11°...19°	10°...19°	13°...16°	
lõuna-, kagutuul 4–9(11) m/s	muutlik tuul 3–8(12) m/s	lõuna-, kagutuul 3–8 m/s	muutlik tuul 4–9(13) m/s	

RAKVERELIVEL

Andrei Ivanov
SEE KÕIK ON TEMA
Lavastus noortele ja nende vanematele
R, 27. okt kell 19 Haapsalu kultuurikeskuses

Beth Henley
KÜLLUS
Metsiku Lääne naised
K, 1. nov kell 19 Lihula kultuurimajas

Donald Tomberg
GRAVITATSIOON
Lavastaja Raivo Trass
R, 17. nov kell 19 Haapsalu kultuurikeskuses
rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

13. septembril kell 11–13 Haapsalu Kultuurikeskuses

Eesti–Soome jalatsivabriku
naturaalnahast sügis- ja
talvejalatsite müük.

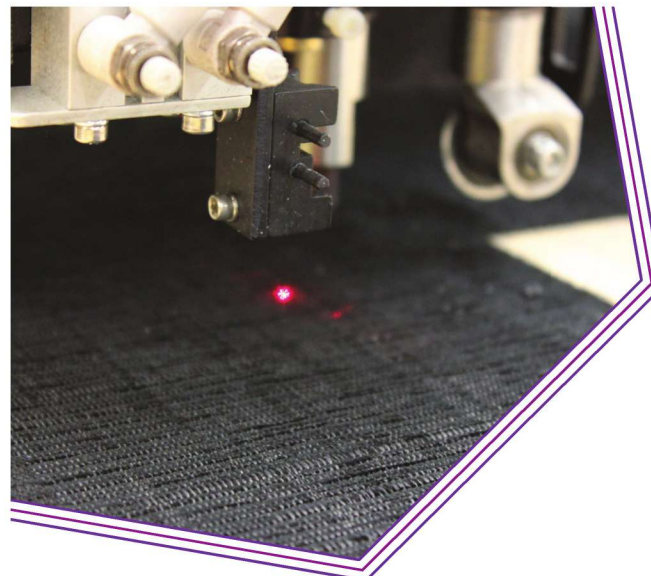
Hinnad soodsad!

AMTIMBER
ostab
KASVAVAT-METSA ja VÕSA
(ka väheväärtslikku),
METSAMATERJALI.
Tel 507 9940
amtimber001@hotmail.com

PARILA KLAAS OÜ
Lähtume alati kliendi
soovidest ning peame lugu
traditsioonidest
ja looduse säästmisest.
Valmistame eritellimusel
puidust aknaid ja uksi
ning
muid puidust tooteid.
Westmeri 2
90502 Haapsalu
Tel 472 0868
info@parila-klaas.ee

LUMBAR
ENERGY WOOD
OSTAME
• kasvavat võsa
• vähemväärtusliku lehtpuidu
raieõigusi
• leht- ja okaspuu küttepuid
• lepa enamusega metsakinnistuid
reigo@lumber.ee
tel 5342 0379 | www.lumber.ee

Raja K.T.
bioküte
OSTAME
küttepuitu, virnastatud ja kasvavat
võsa, raieõigust ning metsakinnistuid.
TEOSTAME
kraavi- ja põlluservade võsast
puhastamist giljotiiniga.
Võta julgelt ühendust telefonil 504 8655 või saada e-kiri info@rajakt.ee
www.rajakt.ee

Ootame oma kollektiivi TOOTMISTÖÖLIST

Peamised tööülesanded:
madratsite ja kušettide valmistamine,
toodete pakkimine, vajaminevate
tootmismaterjalide laost tellimine

Töötajalt eeldame:
õppimisvõimet, täpsetust,
täpsust ja kohusetunnet

Omalt poolt pakume:
meeldivat töökeskkonda
20 töötajaga kollektiivis,
töötulemustele vastavat ja
konkurentsivõimelist palka,
isikliku sõiduauto kompensatsiooni

Väljaõpe kohapeal

Töökoht asub Variku külas Nõva vallas Läänemaal!
Oma CV palume saata aadressil veiko@ravemoobel.ee

RAVE
MÖÖBEL
A A S T A S T 1 9 9 2

1 kuu	8,60 eurot	7 kuud	51,20 eurot
2 kuud	17,20 eurot	8 kuud	58,60 eurot
3 kuud	22,00 eurot	9 kuud	65,90 eurot
4 kuud	29,30 eurot	10 kuud	73,20 eurot
5 kuud	36,60 eurot	11 kuud	80,50 eurot
6 kuud	43,90 eurot	12 kuud	87,80 eurot

LÄÄNE ELU

TELLIMISHINNAD

www.le.ee

tel 473 7222

Sõlmi nüüd pangas e-arve püsimaalse leping
ja maksa kuu eest ainult 7,32 eurot